

Casebook

Riešené situácie zo stretnutí

Vydanie 2010

Revízia 1.6

Úvod

Volejbal je nádherná hra – opýtajte sa na to miliónov ľudí, ktorí ho hrávajú, pozerajú, analyzujú a rozhodujú. Počas posledných rokov bol volejbal aktívne propagovaný a vyvinul sa z neho vrcholový kolektívny šport. Väčšie vzrušenie, rýchlosť, výbušné akcie, čistý a zdravý obraz ako aj obrovské čísla sledovanosti v halách a televízii neustále tlačia k ďalšiemu rozvoju tejto hry. Cieľom je jej zjednodušenie a zatriktívnenie ešte širšej verejnosti.

Toto je dôvod, prečo sa neustále vyvíja text pravidiel. Aby sa však ďalej hra vyvíjala, nevyhnutnosťou je správna a jednotná aplikácia týchto pravidiel v celosvetovom meradle.

Casebook (kniha prípadov) je zbierkou prípadov a ich riešení, ktoré schválila Komisia pravidiel FIVB a ktorá vychádza z najaktuálnejšieho znenia pravidiel. Tieto riešenia rozširujú a objasňujú duch a zmysel pravidiel a predstavujú oficiálnu interpretáciu pravidiel, podľa ktorej sa treba riadiť pri všetkých súťažiach.

V FIVB Casebooku sú uvedené také situácie, ktoré pomôžu uľahčiť a zjednotiť rozhodovanie. Predpokladá sa, že toto vydanie bude mať rovnako ako tie predchádzajúce obrovský prínos pre hráčov, trénerov a najmä pre rozhodcov, takže každý bude môcť dôverovať jednotnému rozhodovaniu, bez ohľadu na to, kto riadi stretnutie, alebo aká je úroveň súťaže.

Toto vydanie Casebooku zostavil Klaus Fezer podľa práce Yoshiharu Nishiwakiho a podľa predošlého formátu Dr. Jima Colemana, za zvláštnej pomoci a príspevia ostatných členov Komisie pravidiel FIVB, p. Gavriela Krausa, prezidenta Medzinárodnej rozhodcovskej komisie FIVB, spolu s ostatnými členmi komisie.

Toto vydanie vychádza z textu pravidiel volejbalu pre roky 2009-2012, ktorých znenie bolo schválené na Kongrese FIVB v roku 2008.

Sandy Steel

Prezident Komisie pravidiel FIVB

ČASŤ I: TEORETICKÉ PRINCÍPY APLIKÁCIE

Rozhodca je ten, kto zavádza pravidlá do praxe. Pre správnu aplikáciu pravidiel musia rozhodcovia bezchybne ovládať pravidlá a uplatňovať ich rozhodne a správne v kontexte hry. Ešte dôležitejšie však je, aby dokázali porozumieť základným princípom formulácie pravidiel. Ak by sa tak nestalo, nikdy by správne a úplne nerozumeli pravidlám, čo by prirodzene viedlo k ťažkostiam s ich adekvátnym uplatňovaním. Zvlášť zjavné je to v takých situáciách, ktoré nie sú jasne definované v pravidlách. I tu však rozhodca musí urobiť správne rozhodnutie s odbornosťou. Pravidlo 23.2.3 hovorí: „Prvý rozhodca má právomoc rozhodovať o všetkých otázkach, vrátane tých, ktoré nie sú v pravidlách.“ Dosiahnuť sa to dá len na základe úplného ovládania základných princípov formulovania a uplatňovania pravidiel.

Z dôvodu správnej aplikácie pravidiel by mali mať rozhodcovia komplexné znalosti o nasledovných základných úlohách a teoretických princípoch formulovania a uplatňovania pravidiel.

1. Úloha pravidiel:

Je prirodzené, že ak chcete správne uplatňovať pravidlá, musíte vedieť, akú úlohu majú. Vo všeobecnosti majú pravidlá ako celok nasledovné úlohy:

A. Charakterizácia hry:

Pravidlá charakterizujú hru a odlišujú volejbal od iných športov.

- a) Pravidlá určujú podmienky, zariadenia a vybavenie hry, povrchu a rozmerov ihriska, predpisy o sieti a loptách atď.
- b) Pravidlá upravujú počet účastníkov, počet hráčov na ihrisku a ich postavenie, poradie postupu atď.
- c) Pravidlá vytvárajú metodiku hrania, ako udržať loptu v hre, priestor preletu a ako získať bod, set a stretnutie.

B. Legalizácia techniky:

Viaceré pravidlá poskytujú jasnú definíciu a odlišenie správnej techniky od nedovoleného hrania. Tieto pravidlá (v kategórii technika hrania) si musia rozhodcovia veľmi presne naštudovať a ujasniť, aby ich dokázali správne aplikovať.

C. Hranie v spravodlivých podmienkach:

Všetky pravidlá týkajúce sa ihriska, zariadenia a vybavenia, techniky alebo správania sa sú rovnaké pre všetkých hráčov oboch družstiev. Toto sa označuje ako spravodlivosť alebo „férovosť“. Ide o kritickú oblasť rozhodovania. Ak je aplikácia pravidiel rozdielna pre hrajúce družstvá, a to aj neúmyselne, je to nespravodlivé. Preto presné porozumenie a uplatňovanie pravidiel je základom spravodlivosti a čestnosti.

D. Vzdelávacia úloha:

Športové správanie je základným cieľom správania sa športovcov vo všetkých druhoch športu. Kapitola sedem „Správanie účastníkov“ je zriadená presne z tohto dôvodu. Všetci rozhodcovia musia klásť veľký dôraz na túto úlohu, nakoľko v tomto prípade ide o samotnú podstatu športu. Cieľom športu nie je len súťažiť, ale aj vytvárať atmosféru športového správania a „fair-play“ a rozvíjať porozumenie a všeobecné priateľstvo.

2. Faktory ovplyvňujúce formuláciu pravidiel:

Pravidlá musia byť v súlade s požiadavkami rozvoja športu. Preto sa v znení a zmenách pravidiel musia prirodzene brať do úvahy nasledovné faktory:

A. Technický a taktický rozvoj:

Pravidlá by sa nemali prispôbovať len potrebám technického a taktického rozvoja, ale mali by tiež preberať iniciatívu v rozvoji športu ako celku.

B. Požiadavky veľkoleposti:

Propagácia akéhokoľvek športového podujatia je vo významnej miere závislá na jeho atraktivite. Atraktivita sa prejavuje stupňom emočnej motivácie divákov. To znamená, že predstavuje meradlo veľkoleposti zážitku spôsobené hrou.

C. Požiadavky na spoločenskú propagáciu:

Rozvoj moderného športu je závislý vo veľkej miere od sociálneho prvkú – od spoločnosti. Publicita je najdôležitejšou a najúčinnnejšou cestou získavania záujmu a prítiahnutia divákov k športu. Je to jeden z hlavných faktorov, ktoré sa berú do úvahy.

D. Ekonomické požiadavky:

V propagovaní akéhokoľvek športu je prirodzene absolútne nevyhnutné mať finančnú podporu. Isté ohľady by sa preto mali brať aj na tento faktor.

3. Základné princípy uplatňovania pravidiel:

Základné princípy uplatňovania pravidiel sa prirodzene zakladajú na predchádzajúcich dvoch oblastiach – na úlohe pravidiel a na ovplyvňujúcich faktoroch. Na základe ich požiadaviek môžeme za hlavné princípy uplatňovania pravidiel považovať nasledovné body:

A. Dobré a spravodlivé podmienky na hru:

Najzákladnejším princípom je poskytnúť hráčom všetky patričné podmienky a šance, aby mohli hrať na svojej najvyššej možnej úrovni. Úroveň hry predstavuje úroveň športu. Športovci roky trénovali s cieľom zúčastniť sa súťaže. Preto súťaž predstavuje dôležitú podmienku pre športovcov, kde môžu ukázať a zhodnotiť účinnosť ich tréningu a ich skutočnú hernú úroveň. Spravodlivé posúdenie úrovne športovcov alebo skutočný výsledok stretnutia či súťaže je možné dosiahnuť len pri plnom nasadení všetkých zainteresovaných. Rozhodca si musí uvedomiť, že každé jedno technické rozhodnutie bude mať zjavný psychologický vplyv na hráčov. Akýkoľvek psychologický vplyv spôsobí priaznivé alebo nepriaznivé reakcie. Preto je jednou zo základných požiadaviek na rozhodcov poskytnúť patričné šance pre najlepšie možné výkony hráčov.

Z tohto pohľadu je kritickým bodom rozhodovania jednotnosť (vyrovnanosť, rovnaký prístup) a stabilita. Materiálnym základom tejto jednotnosti a stability rozhodovania je presnosť a mentálnym základom je spravodlivosť. Ďalšou úlohou pre rozhodcov je správne kontrolovanie tempa hry. Nemalo by byť príliš rýchle ani príliš pomalé.

B. Podpora veľkoleposti:

Šou je kľúčovým prvkom v propagácii športu. Zvýšenie nadšenia divákov jej ďalší faktor, ktorý by mal rozhodca brať plne do úvahy. Rozhodca by mal napríklad robiť všetko pre to, aby sa znížil výskyt a skrátili prerušenia hry a aby sa zvýšil počet vrcholných akcií počas stretnutia. Rozhodca nesmie priamo poskytovať divákovi motiváciu; nemal by ich znechucovať ani tmiť ich nadšenie. Aj rozhodca má zodpovednosť za správnu propagáciu športu.

C. Spolupráca rozhodcov:

Administratívnym základom výbornej práce rozhodcov a správneho vedenia stretnutia je spolupráca medzi jednotlivými členmi zboru rozhodcov. Každý z nich má svoje špecifické práva a zodpovednosti, ktoré sú určené pravidlami. Každý člen rozhodcovského zboru má také miesto na ihrisku, ktoré mu poskytuje optimálne vykonávanie jeho povinností. Hoci tieto miesta môžu obmedzovať celkový pohľad na hru jednotlivcov, rozmiestnené sú tak, aby zbor rozhodcov ako celok mal čo najlepší výhľad na celé stretnutie. Aj preto je úplná spolupráca medzi rozhodcami jedinou cestou, ako zabezpečiť správne rozhodovanie a ako si presne plniť stanovené povinnosti a zodpovednosti.

Ak na záver zhrnieme všetky vyššie spomenuté body, zistíme, že rozhodca nie je len osoba, ktorá vykonáva povinnosť riadiť stretnutie a správne aplikovať pravidlá, ale tiež niekto, kto by mal brať do úvahy vplyvy psychologických, spoločenských a technických faktorov hry. Rozhodca nie je len organizátor či rozhodca, ale aj vychovávateľ a propagátor.

Pravidlá pre Casebook 2010

Casebook 2010 zohľadňuje pravidlá, ktoré vstúpili do platnosti po schválení Kongresom FIVB 2008. Hoci je potrebné brať do úvahy aj iné pravidlá a zmeny filozofie, rovnako ako sa mení šport a spoločnosť, je dobré pripomenúť, že riešenia v tomto Casebooku zohľadňujú súčasne platné pravidlá.

Poznámka: Tam, kde družstvá a hráči nie sú označení menom, na ľahšie zorientovanie sa v situácii bude „S“ používané pre družstvo, ktoré podáva a člena tohto družstva. Písmeno „R“ označuje družstvo, ktoré prijíma a jeho hráčov. V oboch prípadoch sú označené pozície 2, 3 a 4 prední hráči. S-1 predstavuje správneho podávajúceho hráča podávajúceho družstva, R-1 je posledný podávajúci hráč v prijímajúcom družstve.

Zmeny znenia aktuálnej verzie casebooku (2010) v porovnaním s vydaním z roku 2009:

Veľa prípadov zostalo rovnakých, došlo v nich len k prípadným drobným slovným a gramatickým úpravám.

Jednotlivé prípady museli byť prečíslované, pričom pôvodné číslo je uvedené v zátvorke.

Vynechané sú nasledovné riešené situácie:

1.10
2.8
3.9
3.19
3.25

Nové riešené situácie:

4.17
4.18
4.19
4.20
4.22
5.26
5.27
8.8

ČASŤ II: RIEŠENÉ SITUÁCIE

KAPITOLA 1: ÚČASTNÍCI

Zakázané predmety

<p>1.1 Druhý rozhodca si všimol, že hráč, ktorý chcel pri striedaní vstúpiť do ihriska, má protézu nohy. Je povolené takéto zariadenie?</p>	<p>Riešenie: Druhý rozhodca povolí vstup takéhoto hráča do ihriska v takom prípade, ak toto zariadenie nespôsobí zbytočné riziko jemu ani ostatným hráčom. Na druhej strane, hráč, ktorý má sadru nemôže hrať ani sedieť na lavičke. Pravidlo 4.5.1</p>
<p>1.2 Počas ženskej súťaže mala jedna z hráčok na prste prsteň s ostrým diamantom. Prvý rozhodca ju požiadal, aby si ho zložila. Odpovedala, že sa jej to nepodarilo stiahnuť. Môže hrať s prsteňom na prste?</p>	<p>Riešenie: Princíp pravidla je, že si prsteň musí stiahnuť. Ak to skutočne nie je možné, prsteň sa musí prelepiť tak, aby hráčka i ostatné hráčky boli chránené pred zranením. Dôležité je, aby rozhodca upozornil hráčku i trénera, že hráčka, ktorá takto porušuje pravidlo, je zodpovedná za následky akéhokoľvek zranenia spôsobené týmto prsteňom. Pravidlo 4.5.1</p>

Kapitán

<p>1.3 Počas Amerického pohára kapitán v hre Argentíny Hugo Conte viackrát spochybňoval rozhodnutie rozhodcu a pýtal sa ho, prečo bolo takým spôsobom rozhodnuté. Aká je správna reakcia prvého rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Ak podľa názoru prvého rozhodcu presiahne toto správanie rámec Pravidla 5.1.2, prvý rozhodca by mal napomenúť kapitána v hre bez trestu podľa Pravidla 21.1. Ak bude naďalej pokračovať správanie za hranicami opodstatneného vyjadrenia nesúhlasu, kapitán v hre by mal byť potrestaný za hrubé správanie žltou kartou (bod a podanie pre súpera). Pravidlá 5.1.2.1, 20.1, 20.2, 21.2, Obrázok 9</p>
<p>1.4 Počas ženských Majstrovstiev NORCECA si nebola kapitánka v hre Portorika istá, či je poradie na podaní jej družstva správne. Pred začiatkom rozohrávky o overenie požiadala druhého rozhodcu. Má to povolené kapitán v hre?</p>	<p>Riešenie: Išlo o oprávnenú žiadosť. Toto právo by však družstvo nemalo zneužívať. Pravidlo 5.1.2.2</p>
<p>1.5 Kapitán v hre podávajúceho družstva mal problémy zistiť, ktorí z hráčov prijímajúceho družstva sú prední. Aby si pomohol, spýtal sa prvého rozhodcu, aby skontroloval postavenie súpera. Je to dovolené?</p>	<p>Riešenie: Ak ide o ojedinelú žiadosť, prvý rozhodca nariadi druhému rozhodcovi, aby skontroloval postavenie súpera. Jedinú informáciu, ktorú však dostane, je to, či stoja alebo nestoja hráči súpera správne. Rozhodcovia nepreznadia informáciu o tom, ktorí hráči sú prední, ktorí zadní. Pravidlo 5.1.2.2</p>

<p>1.6 Kapitán v hre videl znamenie čiarového rozhodcu dotyk lopty o blok. Prvý rozhodca si toto znamenie nevšimol. Ako môže kapitán v hre legálne a slušne požiadať prvého rozhodcu, aby si overil znamenie čiarového rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Na konci rozohrávky môže kapitán v hre zodvihnúť jednu ruku slušným spôsobom a požiadať o komunikáciu s prvým rozhodcom. Môže žiadať o interpretáciu jeho rozhodnutia. Prvý rozhodca musí takúto žiadosť uznať. Pravidlá 5.1.2.1, 20.2.1</p>
<p>1.7 Kapitán v hre družstva A protestoval u prvého rozhodcu proti chybnému rozhodnutiu týkajúcemu sa udelenia trestu. Prvý rozhodca vyhlásil, že rozhodnutie rozhodcu je konečné a žiadny protest nebude akceptovaný. Ide o správne vyhlásenie rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca sa mýlil. Rozhodca musí jasne určiť dôvod rozhodnutia. Ak to nie je dostatočné, kapitán v hre si môže vyhradiť právo zaznamenať nesúhlas do zápisu o stretnutí ako oficiálny protest na konci stretnutia (zapiše ho on alebo zapisovateľ v jeho mene). Protesty týkajúce sa pravidiel a uplatňovania trestov sú povolené a musia byť akceptované. Počas stretnutia sa nepovolí žiadna diskusia. V súťažiach FIVB, kde je prítomná riadiaca komisia (Jury), môže tréner protestujúceho družstva požiadať prezidenta Jury o „judge conference“ – poradu Jury. Pravidlá pre poradu Jury sú uvedené v Rozhodcovských smerniciach a inštrukciách. Pravidlá 5.1.2.1, 23.2.4</p>

Tréner

<p>1.8 Počas stretnutia na Olympijských hrách v Aténach si prvý rozhodca všimol, že tréner Brazílie má v uchu komunikačné zariadenie a komunikuje so štatistikom sediacim za reklamnými panelmi. Sú povolené podobné zariadenia?</p>	<p>Riešenie: Používanie takýchto zariadení je povolené. Povolení sú dvaja štatistici pri stolíku za koncom hracej plochy a za reklamnými panelmi, nemôžu však vstupovať do ihriska, na hraciu plochu alebo do súťažného priestoru alebo sa priblížiť k lavičkám družstiev.</p>
<p>1.9 Počas prvého a druhého setu v stretnutí medzi Nemeckom a Kanadou nesúhlasil nemecký tréner s rozhodnutiami prvého rozhodcu. Tréner prišiel k druhému rozhodcovi a trval na vysvetleniach o rozhodnutiach prvého rozhodcu. Druhý rozhodca sa s ním rozprával dvakrát dlhšie než desať sekúnd. Je to správna aplikácia pravidiel druhým rozhodcom?</p>	<p>Riešenie: Podľa Pravidla 5.1.2 môže žiadať o vysvetlenie rozhodcov len kapitán v hre. Tréner nemá povolené rozprávať s rozhodcami. Druhý rozhodca by mal odmietnuť rozhovor s trénerom a požiadať ho, aby sa vrátil na jeho určené miesto. Ak to nepomôže, druhý rozhodca by mal okamžite upozorniť prvého rozhodcu, aby uplatnil adekvátny trest. Za normálnych okolností prvý rozhodca napomenie trénera prostredníctvom kapitána v hre. Nie je to trest. Ak však takéto správanie trénera pokračuje i po napomenutí, prvý rozhodca potrestá trénera prostredníctvom kapitána v hre penalizáciou (žltou kartou) za hrubé správanie, čo má za následok bod a podanie pre súpera. Pravidlá 5.1.2, 5.2.3.4, 21.1, 21.2, 21.3</p>

<p>1.10 (1.11) V stretnutí pohára CEV BSE - Galatasaray sa maďarský tréner pohyboval vo voľnej zóne v blízkosti postrannej čiary. Keď chcel požiadať o oddychový čas, ukázal asistentovi trénera, aby stlačil zvukovú signalizáciu, a následne tréner požiadal oficiálnym dohovoreným znamením o oddychový čas. Môže sa takýto spôsob žiadosti akceptovať?</p>	<p>Riešenie: Ide o prijateľnú formu žiadosti o oddychový čas. Tréner má právo žiadať oddychový čas. Táto žiadosť pozostáva z dvoch častí – stlačenie zvukovej signalizácie a ukázanie dohovoreného znamenia. Aby sa uľahčil priebeh stretnutia v súlade s možnosťou trénera pohybovať sa vo voľnej zóne, tréner môže poveriť iného člena družstva (nemusí to byť práve asistent trénera), aby stláčal zvukovú signalizáciu. Dohovorené znamenie však musí ukázať tréner. Pravidlá 5.2.1, 5.2.3.3, 5.3.1</p>
<p>1.11 (1.12) Počas Majstrovstiev sveta žien v Japonsku hrali Japonky proti Ruskám. Počas stretnutia asistent trénera a masér Japonska vyskočili z lavičky a nasledovali trénera pohybujúceho sa popri postrannej čiare. Prvý rozhodca nespravil proti tomu nič. Je takéto správanie sa japonského družstva prijateľné?</p>	<p>Riešenie: Pravidlá povoľujú voľný pohyb popri postrannej čiare len trénerovi, a to od predĺženia útočnej čiary až po zónu rozcvičovania. Pre túto súťaž musí tréner vykonávať svoju funkciu spoza „trénerskej čiary“. Ostatní členovia družstva musia sedieť na lavičke alebo byť v zóne rozcvičovania. Prvý rozhodca mal napomenúť japonského trénera prostredníctvom kapitána v hre a žiadať, aby si asistent trénera i masér sadli. Pravidlá 5.2.3.2, 5.2.3.4, 5.3.1</p>
<p>1.12 (1.13) V Európskom pohárovom stretnutí medzi Nyborgom a Austratom vstúpil tréner Austratu do ihriska cez zadnú čiaru, aby mohol dať inštrukcie liberovi. Neskôr tréner stál v priestore medzi predĺžením útočnej čiary a stredovej čiary. Bránil tak výhľadu zapisovateľa na podávajúceho hráča. Aká je správna reakcia rozhodcov na takéto správanie?</p>	<p>Riešenie: Tréner (len tréner) má právo chodiť v priestore medzi predĺžením útočnej čiary a zónou rozcvičovania. Tréner nemá právo pri vykonávaní svojej funkcie vstupovať do ihriska. Preto tréner porušil pravidlá v troch bodoch. Nesmie: 1) byť za ihriskom v zóne podania 2) byť v priestore medzi predĺžením útočnej a stredovej čiary 3) vstupovať do ihriska Pri prvom takomto incidente v stretnutí by mal prvý rozhodca napomenúť trénera prostredníctvom kapitána v hre za malý priestupok. Trénerovi by sa tak mali pripomenúť hranice trénerskej voľnosti. Pravidlo 5.2.3.4</p>

KAPITOLA 2: HRACÍ SYSTÉM

Žrebovanie

<p>2.1 Po výhre pri žrebovaní pred prvým alebo piatym setom si kapitán družstva A vyžiadal ľavú stranu ihriska a podanie – mal na to právo?</p>	<p>Riešenie: Vítaz žrebovania má nasledovné možnosti: 1. podávať 2. prijímať podanie 3. vybrať si stranu ihriska. Ak si víťazný kapitán družstva vyberie stranu ihriska, ten kapitán, ktorý prehral žrebovanie, musí zobrať druhú stranu a môže si vybrať, či chce podávať alebo prijímať podanie. Ak si víťaz vyberie právo podania, druhé družstvo bude prijímať, ale kapitán si môže vybrať stranu ihriska. Ak si víťaz vyberie právo príjmu podania, druhé družstvo bude podávať, ale kapitán si môže vybrať stranu ihriska. Pravidlo 7.1.2</p>
--	---

Chyby v postavení a postupe

<p>2.2 Na majstrovstvách USA stál Sato ako zadný stredný hráč jasne pred Millerom, stredným predným hráčom. Tesne pred podaním súpera vyskočil Sato do vzduchu a v momente úderu do lopty nebol v kontakte s povrchom ihriska pred Millerom. Bolo postavenie tohto družstva správne?</p>	<p>Riešenie: Keď hráči vyskočia, zachovávajú si stav, aký mali v momente ich posledného kontaktu s povrchom ihriska. Preto hoci bol v momente úderu do lopty pri podaní Sato vo vzduchu, posledný kontakt s ihriskom bol pred Millerom a teda v chybnom postavení. Dôsledkom by mala byť strata rozohrávky. Pravidlá 7.4, 7.4.2, 7.4.3</p>
<p>2.3 V momente úderu do lopty pri podaní stál zadný stredný hráč R-6 mierne za nohami stredného predného hráča R-3. R-6 sa dotýkal ihriska rukou jasne pred nohami R-3. Je takéto postavenie prijímajúceho družstva správne?</p>	<p>Riešenie: Ide o správne postavenie. Pri určovaní postavenia hráčov a chyby postavenia sa posudzujú len nohy dotýkajúce sa ihriska. Pravidlá 7.4.3, 7.5</p>
<p>2.4 V momente úderu do lopty pri podaní stál americký nahrávač Jeff Stork časťou nohy na súperovom ihrisku, pričom časťou nohy stál na stredovej čiare. Druhý rozhodca zapískal Storkovi chybné postavenie, pretože v momente súperovho podania nebol úplne vo svojom ihrisku. Rozhodol druhý rozhodca správne?</p>	<p>Riešenie: Áno, rozhodnutie druhého rozhodcu bolo správne. Pravidlá 1.3.3, 7.4</p>
<p>2.5 Brazília hrala stretnutie na Grand Prix žien. V treťom sete vyhrala Brazília ako prijímajúce družstvo rozohrávku. Hráčka č. 6 mala ísť podávať. V skutočnosti však podávala hráčka č. 5. Zapisovateľ si túto chybu nevšimol. Hráčka č. 5 získala na podaní tri body. Po ďalších dvoch rozohrávkach získala právo podania opäť</p>	<p>Riešenie: Na základe informácií, ktoré mal rozhodca k dispozícii, bolo rozhodnutie prvého rozhodcu správne. Pravidlá 7.7.1, 23.2.3</p>

<p>Brazília. Na podanie išla prirodzene hráčka č. 11, ktorá nasledovala po č. 5.</p> <p>Po údere do lopty pri podaní zapisovateľ ohlásil nesprávnu hráčku na podaní. Po dôkladnej kontrole zápisu sa dalo zistiť len to, že na podaní má byť hráčka č. 5. Až neskôršia video-analýza ukázala skutočnosť, ktorá sa však zo zápisu nedala určiť. Rozhodca rozhodol o udelení bodu a práva podania súperovi kvôli hráčke č. 11 na podaní a Brazília sa vrátila do správneho poradia postupu. Nedošlo k žiadnemu zrušeniu bodov. Bolo rozhodnutie prvého rozhodcu správne?</p>	
<p>2.6</p> <p>Kórejské družstvo vyhralo rozohrávku a získalo bod i právo podania. Pred otočením na podanie kapitán Kórei požiadala druhého rozhodcu, aby skontroloval postavenie a určil správneho hráča na podanie. Zapisovateľ oznámil druhému rozhodcovi, že správny podávajúci hráč je č. 10. Hráč č. 10 potom podával a pri jeho podaní družstvo získalo 4 body. Následne však pred ďalším podaním hráča č. 10 upozornil zapisovateľ druhého rozhodcu, že na podaní by mal byť hráč č. 8.</p> <p>Prvý rozhodca nariadil zrušiť 4 body, ktoré dosiahla Kórea pri podaní hráča č. 10. Následne sa družstvo otočilo tak, aby na podaní bol hráč č. 8. Všetky oddychové časy a striedania, ktoré sa počas toho stali, boli zrušené.</p> <p>Hráč č. 8 Kórei potom mohol podávať a stretnutie pokračovalo od stavu, kedy sa kapitán v hre pýtal na správneho podávajúceho hráča. Rozhodol prvý rozhodca správne?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Rozhodca rozhodol správne. V takejto situácii však tresty za nevhodné správanie ako aj technické oddychové časy zostávajú v platnosti. Družstvá sa musia vrátiť do pokiaľ možno najpôvodnejšieho postavenia. Všetky tieto udalosti musia byť zaznamenané v zápise o stretnutí.</p>
<p>2.7</p> <p>Po zapísknutí na podanie si prvý rozhodca všimol, že na ihrisku je len päť hráčov. Libero, ako aj hráč, ktorého vymenil, boli stále v zóne rozcvičovania a nemali v úmysle vstúpiť do ihriska a zúčastniť sa na hre. Aký by mal byť postup rozhodcov?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Prvý rozhodca by mal zapísať na podanie až po overení, či sú družstvá pripravené hrať a či podávajúci hráč má loptu. Je jasné, že za určité veci sú zodpovedné družstvá. Napríklad rozhodcovia nebudú informovať hráča, že ide podávať zo zlého miesta alebo stoja počas podania jednou nohou mimo ihriska.</p> <p>Keďže rozhodca si chybu všimol po zapísknutí na podanie, rozhodca má len jednu možnosť – okamžite mal zapísknutím zastaviť hru a uložiť trest za zdržiavanie družstvu, ktoré urobilo chybu a následne by mala hra pokračovať v závislosti na dôsledkoch uloženého trestu.</p> <p>Pravidlá 7.5, 7.7, 12.3, 12.4.3</p>

KAPITOLA 3: HERNÉ ČINNOSTI

Hranie s loptou

<p>3.1 V stretnutí proti Holandsku na Grand Champions Cup mužov bol Narita nahrávačom japonského družstva. Japonský prijímajúci hráč spracoval holandské podanie veľmi zle a lopta od neho preletela rovnu sieť mimo antény. Narita bežal za loptou do voľnej zóny Holandska a loptu odrazil späť smerom do ihriska Japonska. Na nešťastie lopta nepreletela cez sieť ale smerovala do siete na holandskej strane, kde ju zachytil holandský blokár. Prvý rozhodca zapísal ešte pred tým, ako loptu chytil holandský hráč a rozhodcovia následne signalizovali „loptu mimo ihriska“.</p> <p>Použili rozhodcovia správne dohovorené znamenie? Kedy sa Lopta dostane „do autu“?</p>	<p>Riešenie: Znamenie rozhodcov je správne – lopta je „mimo ihriska“.</p> <p>Lopta sa dostáva „do autu“ v momente ako celým objemom opustí priestor nad voľnou zónou na strane Holandska. To znamená, že lopta je „mimo ihriska“ v momente, kedy úplne preletí postrannú čiaru na holandskej strane siete.</p> <p>Lopta by bola „mimo ihriska“ aj vtedy, ak by sa jej dotkol hráč Holandska vo voľnej zóne, pokiaľ by sa však holandský hráč nesnažil zabrániť súperovi vrátiť loptu na stranu Japonska.</p> <p>Pravidlá 10.1.2, 10.1.2.2</p>
<p>3.2 V snahe zahrať prvú loptu v zadnej zóne, taliansky smečiar Papi odbil loptu jednou rukou otvorenou dlaňou. Prvý rozhodca nechal pokračovať v hre. Bola to správna reakcia prvého rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Odbitie sa musí posudzovať na základe kvality dotyku s loptou – t.j. či bol alebo nebola lopta chytená a/alebo hodená. Ak 1. rozhodca jasne nevidí, či loptu Papi loptu chytil a/alebo hodil, nesmie byť v takýchto momentoch unáhlený.</p> <p>Pravidlá 9.2.1, 9.2.2, 9.3.3, 9.3.4</p>
<p>3.3 V zápase žien medzi USA a Čínou smečovala Číňanka Li do bloku Ealin Odenovej. Lopta sa odrazila späť na stranu Číny, kde sa ju Li pokúsila odohrať predlaktami. Lopta sa odrazila z jednej ruky na druhú a následne na jej hrud' počas jednej akcie bez toho, aby bola chytená alebo hodená. Prvý rozhodca nechal v hre pokračovať. Bolo to správne?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca urobil správne. Išlo o prvé odbitie družstva. V takomto prípade sú následné kontakty s loptou povolené, pokiaľ k nim dôjde počas jednej hernej akcie Čínskej hráčky a pokiaľ nebola lopta chytená alebo hodená.</p> <p>Existuje niekoľko prípadov „prvého odbitia“, pri ktorých sú povolené následné dotyky. Patrí sem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Príjem podania 2) Príjem útočného úderu. Môže ísť o ľahký alebo tvrdý útok. 3) Príjem lopty odrazenej od bloku spoluhráča. 4) Príjem lopty odrazenej od bloku súpera. <p>Pravidlo 9.2.3.2, 14.2</p>
<p>3.4 Na Panamerických hrách sa brazílska hráčka pokúšala zablokovat' útočný úder Tee Williamsovej z USA. Lopta sa dotkla rúk Brazílčanky a padala medzi blokárkou a sieťou. Blokárka odohrala loptu švihom jednej ruky. Lopta sa jemne dotkla ramena a tela blokárky. Prvý rozhodca zapísal</p>	<p>Riešenie: To, či išlo o povolené odbitie alebo „držanú“ loptu, sa dá určiť len na základe kontaktu s loptou. Keďže ide o prvé odbitie brazílskeho družstva, brazílska blokárka má právo pri odbití sa dotknúť lopty následnými dotykmi, ak patria k jednej akcii hrania sa loptou. Samozrejme, že pri prvom odbití sa</p>

a signalizoval „držanú loptu“. Išlo o správne zapísknutie?	môže odpísať aj „ľahaná“ alebo “hodená“ lopta. Pravidlá 9.2.2, 9.2.3.2, 14.2
<p>3.5</p> <p>V stretnutí medzi Kanadou a Brazíliou na Panamerických hrách prijímala brazílska hráčka podanie. Lopta sa odrazila a letela ponad sieť k súperovi, kde ju kanadská blokárka blokom „usmernila“ na ihrisko Brazílie. Je to povolené?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Blokovať loptu a usmerniť ju späť do ihriska súpera je povolené. Prvý rozhodca však musí rozhodnúť, či bol povolený dotyk blokárky s loptou. Jediným kritériom je to, či bola lopta odbitá alebo bola „chytená a/alebo hodená“. Počas blokovania sa totiž môže objaviť nepovolené „chytenie“ lopty.</p> <p>Pravidlo 9.2.2</p>
<p>3.6</p> <p>Americký hráč Dan Landry počas stretnutia s Holandskom vyskočil do vzduchu a pokúsil sa zachrániť loptu v blízkosti diváckych sedadiel. Po odbití lopty dopadol medzi sedadlá. Ide o povolené hranie ?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Je to povolené. Hráč má dovolené hrať loptu spoza voľnej zóny na svojej strane. Mimo hracej plochy môže hráč na dosiahnutie lopty využiť pomoc spoluhráča alebo akéhokoľvek zariadenia, avšak iba na svojej strane ihriska.</p> <p>Pravidlo 9, 9.1.3</p>
<p>3.7</p> <p>Ženy USA hrali proti Kanade. Počas rozohrávky kanadská hráčka bežala za loptou medzi sedadlá divákov. Tesne predtým, ako chcela odhrať loptu, jeden z divákov sa postavil a chytil ju. Kanadský tréner žiadal o opakovanie rozohrávky kvôli zásahu diváka. Rozhodca to odmietol. Bolo toto rozhodnutie prvého rozhodcu správne?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Áno. Hráč má právo odhrať loptu z hľadiska na svojej strane alebo z ktorejkoľvek časti hracej plochy a lavičiek. Pravidlo 10.1.2</p> <p>Na druhej strane, kým hráč má v odohraní lopty na hracej ploche absolútnu prioritu, mimo nej takúto prednosť nemá.</p> <p>Pravidlá 9, 9.1.3</p>
<p>3.8</p> <p>Na stretnutí Majstrovstiev sveta žien medzi Japonskom a Sovietskym zväzom zaútočila veľmi tvrdo sovietska hráčka. Brániaca hráčka Japonska nebola veľmi úspešná a lopta sa odrazila ďaleko od ihriska. Ďalšia japonská hráčka utekala za loptou a senzačne ju nahrala, pričom však prepadla cez reklamný panel ohraničujúci koniec voľnej zóny. Kvôli náročnému zákroku, ktorý si získal obrovský potlesk divákov, bolo odbitie mierne „nečisté“. Prvý rozhodca zapískal a signalizoval, že lopta bola „chytená a hodená“. Diváci hlučne prejavovali svoj nesúhlas a rozhorčenie s rozhodnutím rozhodcu. Bolo rozhodnutie správne a ako by mal rozhodca kontrolovať svoje zapísknutie v takejto situácii?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Rozhodca by sa nemal považovať len za osobu, ktorá riadi stretnutie a mechanicky uplatňuje pravidlá, ale aj za niekoho, kto má zodpovednosť za propagáciu volejbalu ako športu. Umožňovanie pôsobivých akcií je jedným z kľúčových prvkov v propagácii volejbalu. Rozhodca by sa nemal nechať uniesť vôľou publika, ale nemal by ho ani znechucovať! Mal by nájsť primeranú rovnováhu medzi technickými a spoločenskými vplyvmi jeho rozhodovania. Prakticky je nevyhnutné do určitej miery prehliadnúť niektoré technické nedostatky kvôli spoločenskému efektu. Toto sa označuje ako „umenie“ rozhodovať!</p>
<p>3.9 (3.10)</p> <p>V stretnutí medzi Japonskom a Talianskom na mužskom Svetovom pohári smečoval taliansky útočník do japonského bloku. Lopta sa odrazila od rúk blokára a preletela ponad anténku čiastočne vonkajším priestorom preletu a ponad prvého rozhodcu do voľnej zóny Talianska. Japonský zadný hráč utekal za loptou, aby ju mohol vrátiť späť na</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Prvý rozhodca rozhodol nesprávne. Lopta preletela ponad anténku do voľnej zóny súpera čiastočne vonkajším priestorom preletu. Preto Japonci mali právo zahrať loptu späť na ich stranu vonkajším priestorom preletu na tej istej strane ihriska. Čiarový rozhodca nemal ukázať žiadne znamenie, kým lopta bola v hre.</p>

<p>japonskú stranu siete. Čiarový rozhodca ukázal „lopta mimo ihriska“ a prvý rozhodca rozhodol v prospech talianskeho útočníka. Japonci argumentovali tým, že lopta preletela ponad anténku a čiastočne vonkajším priestorom preletu, a preto ju bolo možné zahrať späť japonským hráčom. Bolo rozhodnutie prvého rozhodcu správne?</p>	<p>Pravidlo 10.1.2</p>
--	-------------------------------

Preniknutie pod sieťou

<p>3.10 (3.11) Na mužskom Svetovom pohári hralo Holandsko proti Kube. V jednom momente bol kubánsky smečiar Joel Despaigne zadným hráčom. Dostal nahrávku, ktorá bola pred útočnou čiarou. Vyskočil spoza útočnej čiary, senzačne zaútočil a dopadol na stredovú čiaru tak, že väčšou časťou svojich nôh stál na nohách holandského blokára Rona Zwervera. Zwerver sa pokúsil odohrať loptu, avšak nemohol byť dostatočne rýchly, aby ju dočiahol. Zwerver sa dožadoval u druhého rozhodcu prešľapu pod sieťou, avšak tento jeho protest ignoroval. K podobnej konfrontácii došlo niekoľkokrát počas stretnutia a vždy boli ignorované zo strany druhého rozhodcu. Riešil túto situáciu druhý rozhodca správne?</p>	<p>Riešenie: Pravidlo 11.2.1 hovorí: „Do súperovho priestoru pod sieťou je dovolené preniknúť s podmienkou, že hráč nebude prekážať súperovi v hre.“ Je úplne jasné, že prekážanie nie je dovolené. Je však pravdepodobné, že hráčovi, ktorý stojí úplne na svojom ihrisku a dotkne sa ho súper alebo mu pristúpi nohu, bolo „bránené“ v hre. V takomto prípade by mal byť potrestaný útočiaci hráč. Jednou zo zodpovedností druhého rozhodcu je sledovať možné chyby a zapísať ich, keď k nim dôjde, ako tomu bolo v tomto prípade. Pravidlá 11.2.1, 11.2.2.1, 11.2.4</p>
<p>3.11 (3.12) Brazílsky smečiar kýval nohou do takej miery, že nechtiac kopol holandského blokára pod sieťou. Tento dotyk zabránil holandskému hráčovi odohrať loptu po bloku a rozohrávku družstvo Holandska prehralo. Aká by mala byť reakcia druhého rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Druhý rozhodca by mal zapísať brazílskemu hráčovi chybu, nakoľko prekážal holandskému hráčovi. Rozohrávku malo vyhrať Holandsko. Pravidlo 11.2.1</p>
<p>3.12 (3.13) V piatom sete stretnutia po útočnom údere doskočil hráč na podlahu, stratil rovnováhu a kolenami dopadol na ihrisko súpera, kde zostal mokrý flak. Lopta bola stále v hre na strane súpera. 1. rozhodca zapísknutím prerušil hru a udelil rozohrávku a bod súperovi. Bolo toto rozhodnutie v súlade s pravidlami?</p>	<p>Riešenie: Ak rozhodca posúdi mokrý flak za nebezpečný pre hráčov súpera, ide o ovplyvnenie hry, ktoré bráni družstvu legitímne pokračovať v rozohrávke. Pravidlo 11.4.4</p>

Hráč pri sieti a dotyky so sieťou

<p>3.13 (3.14) Družstvo žien USA prijímalo podanie. Americká nahrávačka Lori Endicott zbíhala zo zadnej zóny. Tee Williams zle prihrala loptu a Endicott bola nútená vrátiť sa späť do</p>	<p>Riešenie: Rozhodnutie bolo správne, nakoľko táto situácia neovplyvnila hru. Pravidlá 11.3.1, 11.4.4</p>
---	--

<p>zadnej zóny, aby odtiaľ nahrála loptu. Keď sa Endicott vracala späť do zadnej zóny, jemne sa dotkla siete. Rozhodca tento dotyk so sieťou nezapískal. Bolo toto rozhodnutie správne?</p>	
<p>3.14 (3.15) Na Olympijských hrách v stretnutí mužov Argentíny a USA prihrál americký hráč Ctvrtlik loptu k sieti. Lopta prešla cez zvislú rovinu siete. Nahrávač USA Stork presiahol ponad rovinu siete a nahrál loptu tak, aby jeho útočník Buck mohol zasmečovať. Prvý rozhodca odpískal chybu. Je takáto akcia nepovolená?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca rozhodol správne. Nad sieťou hráč nesmie preniknúť zvislú rovinu siete, aby odohral a vrátil loptu späť do svojho ihriska. Preto hranie Storka bolo nepovolené. Podobný prípad pod sieťou sa posudzuje odlišne. Pod sieťou je nepovolené zahrať loptu späť len vtedy, ak lopta úplne (celým objemom) prenikla zvislou rovinou siete. Pravidlá 9, 11.2.1</p>
<p>3.15 (3.16) Na Majstrovstvách sveta žien v stretnutí Japonska a Sovietskeho zväzu smečovala japonská smečiarka loptu, ktorá bola nahratá nad sieť. Sovietska blokárka sa dotkla lopty v rovnakom čase ako smečiarka, pričom nepresiahla do priestoru súpera. Po súčasnom dotyku dopadla lopta mimo ihriska na strane Sovietskeho zväzu. Prvý rozhodca prisúdil rozohrávku Japonsku. Bolo rozhodnutie prvého rozhodcu správne?</p>	<p>Riešenie: Rozhodnutie prvého rozhodcu bolo nesprávne. Ak po súčasnom dotyku súperov lopta dopadne mimo ihriska, chybu spravilo družstvo na opačnej strane siete ako dopadla lopta. Rozohrávku malo teda vyhrať družstvo Sovietskeho zväzu. Podľa rozhodnutia Kongresu 2006, ak dôjde počas súčasného odbitia súperov nad sieťou k dlhšiemu kontaktu (držaniu) hráčov s loptou, k chybe nedošlo a rozohrávka pokračuje. Pravidlá 9.1.2.2, 9.1.2.3</p>
<p>3.16 (3.17) Čínska blokárka Lai Yawen blokovala americkú smečiarku Tammy Liley. Liley zasmečovala loptu tak, že lopta pritlačila sieť o predlaktia blokujúcej Lai. Prvý rozhodca nesignalizoval dotyk so sieťou i napriek tomu, že Lai bola v akcii hrania s loptou. Bolo to správne?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca posúdil situáciu správne. Ak je sieť narazená do blokára, nepovažuje sa to za chybu. Ak sa však blokár počas blokovania dotkne siete, urobil chybu blokár. Pravidlo 11.3.3</p>
<p>3.17 (3.18) Počas Majstrovstiev sveta mužov blokoval japonský blokár loptu, ktorú tvrdo zasmečoval kórejský útočník. Lopta sa odrazila od rúk japonského blokára ďaleko za zadnú čiaru jeho družstva. Japonské libero vybehlo z ihriska a „rybičkou“ zachytilo loptu. Všetci diváci sa sústredili na túto pôsobivú akciu a potleskom ocenili vynikajúci zákrok japonského libera. Po dopade japonského blokára a ukončení blokárskeho pohybu sa otočil, aby mohol pokračovať v hre. Počas otáčania sa plecom zľahka dotkol siete. Druhý rozhodca odpískal chybný dotyk hráča so sieťou. Bolo to správne?</p>	<p>Riešenie: Rozhodnutie druhého rozhodcu nebolo správne. Pravidlo 11.3.1 hovorí, že dotyk so sieťou nie je chybou, pokiaľ tento dotyk neovplyvní hru. Pravidlá 11.3.1, 11.4.4</p>

<p>3.18 (3.20) V rozhodujúcom stretnutí Svetového pohára mužov medzi Kubou a USA útočilo kubánske družstvo. Americkí hráči sa pripravovali na blok. Na sieť nabiehal traja kubánski útočníci a kubánsky nahrávač nahral veľmi klamlivú nahrávku útočiacemu hráčovi v pozícii 4. Blok USA nadrazil loptu, ktorú spracovali hráči v zadnej zóne. V rovnakom čase, kedy kubánsky útočník smečoval loptu z pozície 4, americký blokár snažiaci sa zablokovať prípadný útok kubánskeho smečiara z pozície 2 sa dotkol siete. Druhý rozhodca zapískal, pretože americký blokár sa dotkol siete počas hrania s loptou. Išlo o správne rozhodnutie druhého rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Nie, druhý rozhodca rozhodol nesprávne. Kým útok bol v kubánskej pozícii 4, dotyk so sieťou sa odohral v kubánskej pozícii 2. Keďže útočník ani blokár neboli zapojení do akcie hrania s loptou a dotyk so sieťou neovplyvnil hru, tento dotyk bol povolený a hra nemala byť prerušená. Pravidlo 11.3.1</p>
<p>3.19 (3.21) V stretnutí Americkej NCAA lige medzi Arizonskou štátnou univerzitou a Oregonskou univerzitou došlo k nasledovnej situácii: stredný útočník Arizony nabiehal na útočný úder. Nahrávač zle načasoval nahrávku a lopta letela ponad útočnickovu hlavu na zem bez dotyku iného hráča. Stredný blokár Oregonu sa dotkol siete počas pokusu zablokovať stredného smečiara Arizony. K dotyku so sieťou došlo pred dopadom lopty na zem. Rozhodca odpískal chybu oregonského blokára. Rozhodol prvý rozhodca správne?</p>	<p>Riešenie: Rozhodca rozhodol správne. Oregonský blokár „hral s loptou“ počas dotyku s hornou páskou siete, hoci sa jej nedotkol ani útočiaci hráč ani blokár. Pravidlá 11.3.1, 11.4.4</p>
<p>3.20 (3.22) Japonské družstvo mužov robilo v strede ihriska rýchlu kombináciu s dvomi útočiacimi hráčmi a nahrávačom. Namiesto toho, aby nahrávač nahrávku nahral do stredu, nahrávka smerovala útočníkovi v pozícii 4. Kórejský stredný blokár v snahe zabrániť kombinácii presiahol ponad sieť, pričom sa dotkol jej hornej pásky. Prvý rozhodca odpískal kórejskému blokárovi chybný dotyk so sieťou. Rozhodol 1. rozhodca správne?</p>	<p>Riešenie: Áno, prvý rozhodca rozhodol správne! Ak rozhodca posúdi, že hráč je dostatočne blízko lopty a hráč sa dotkne hornej pásky siete, rozhodnutie je správne a dotyk hornej pásky siete je naozaj chybný. Pravidlá 11.3.1, 11.4.4</p>
<p>3.21 (3.23) V Japonskej lige žien prijala Daiei podanie na mečbol. Po útočnom údere dopadla smečiarke na zem, mierne stratila rovnováhu a urobila dva kroky, pričom sa zľahka obtrela o sieť z vonkajšej strany anténky. Lopta bola ešte stále v hre. Prvý rozhodca odpískal chybu, ktorou ukončil stretnutie. Bolo toto rozhodnutie správne?</p>	<p>Riešenie: Rozhodnutie prvého rozhodcu nebolo správne. Keďže nedošlo k ovplyvneniu hry, dotyk so sieťou nebol chybný. Pravidlá 11.3.1, 11.3.2, 11.4.4</p>
<p>3.22 (3.24) V stretnutí Majstrovstiev sveta žien medzi Čínou a Kóreou nahrala kórejská nahrávačka loptu svojej smečiarke. Počas</p>	<p>Riešenie: Rozhodnutie 2. rozhodcu nebolo správne, pretože dotyk nahrávačky so sieťou neovplyvnil hru.</p>

odbitia lopty sa však smečiarka dotkla kolenom nahrávačky. Nahrávačka sa dôsledkom toho dotkla siete. Druhý rozhodca odpískal chybu nahrávačky. Ide o správnu interpretáciu pravidiel?	Pravidlá 11.3.1, 11.4.4
--	--------------------------------

Podanie

3.23 (3.26) Na Majstrovstvách NORCECA žien si zapisovateľ všimol, že hráčka Elaine Youngsová išla nesprávne na podanie namiesto správnej podávajúcej Stephanie Thaterovej. Akonáhle sa Youngsová dotkla lopty pri podaní, zapisovateľ to signalizoval druhému rozhodcovi, ktorý okamžite prerušil hru. Je tento postup zapisovateľa správny?	Riešenie: Ide o správny postup zapisovateľa. Keď je na podanie pripravený nesprávny hráč, zapisovateľ musí so signalizáciou a upozornením rozhodcu počkať až do uskutočnenia podania. Zapisovateľ má na to k dispozícii zvonček, bzučiak alebo iné signalizačné zariadenie. Pravidlá 7.7.1, 12.2.1, 12.7.1, 25.2.2.2
3.24 (3.27) Na kvalifikačnom turnaji Olympijských hier vo Francúzsku sa po technickom oddychovom čase pripravoval na podanie nesprávny hráč. Prvý rozhodca dal pokyn na podanie. Podávajúce družstvo si uvedomilo chybu a správny hráč sa pripravil na podanie v zóne podania. Rozhodca následne opäť zapísknutím povolil podanie. Išlo o správny postup rozhodcu?	Riešenie: Rozhodca urobil nesprávne. Povolit podanie zapísknutím a dohovoreným znamením môže urobiť len raz – podanie musí vykonať správny hráč do 8 sekúnd od povolenia.
3.25 (3.28) V stretnutí NORCECA medzi Portorikom a Mexikom si podávajúca hráčka Portorika vyhodila loptu na podanie a nechala ju spadnúť na zem. Následne chytila loptu a ihneď (pred uplynutím 8 sekúnd) podala. Je takáto činnosť podávajúceho hráča správna?	Riešenie: Takýto výkon podania je nesprávny. Do lopty sa musí udrieť jednou rukou alebo ktoroukoľvek časťou paže po nadhodení alebo pustení z ruky (rúk). Každá situácia, ktorú rozhodca posúdi ako „nadhodenie na podanie“ musí končiť úderom do lopty pri podaní. Pravidlo 12.4.2
3.26 (3.29) Lopta z podania sa pred dotykem prijímajúceho družstva dotkla siete a antény. Prvý rozhodca odpískal chybu podania. Je toto rozhodnutie prvého rozhodcu správne?	Riešenie: Prvý rozhodca rozhodol správne. Lopta, ktorá sa dotkne antény, je „mimo ihriska“. Pravidlo 8.4.3
3.27 (3.30) V Západnom pohári v Nórsku počas stretnutia medzi družstvami Klepp a Oslo sa lopta po podaní dotkla siete tesne pod hornou bielou páskou. Prvý rozhodca ihneď zapískal a ukončil rozohrávku. Kedy by mal rozhodca v takejto situácii zapískat?	Riešenie: Prvý rozhodca zapískal v správny okamih. Lopta po podaní musí preletieť priestorom preletu. Ak sa tak nestane, je to automaticky chyba podania a prvý rozhodca musí v tom momente zapískat. Prvý rozhodca nemusí čakať až do momentu, kým sa lopty dotkne hráč prijímajúceho družstva alebo dopadne na zem. Pravidlo 12.6.2.1
3.28 (3.31) Družstvo GB má loptu a pripravuje sa na podanie. Kapitán v hre požiadal o overenie správneho hráča na podaní. Zapisovateľ mu oznámil, že na podaní má byť hráč č. 6.	Riešenie: V takýchto situáciách musí zvíťaziť triezve uvažovanie. Prvotná chyba bola v tom, že tréner družstva GB odovzdal nesprávny lístok s postavením. Zvýraznené to bolo

<p>Kapitán v hre s tým však celkom nesúhlasil, a kým sa dostal k prvému rozhodcovi, tento dal pokyn na podanie. Počas zmätku prehralo družstvo GB rozohrávku, pretože nepodali v rámci 8 sekúnd. Pri následnej kontrole zápisu sa zistilo, že tréner GB odovzdal nesprávny lístok, na ktorom bol hráč č. 6 uvedený dvakrát. Mali tam byť hráči č.6 a č.1. Na podaní mal byť hráč č. 1, ako sa domnieval aj kapitán v hre. Aké je v takomto prípade správne riešenie rozhodcu?</p>	<p>nepozornosťou druhého rozhodcu a zapisovateľa. Hráčovi č. 1 by sa malo povoliť podanie. Družstvo GB by nemalo byť potrestané za nesprávneho podávajúceho hráča. Na druhej strane prvotná chyba trénera spôsobila zdržanie hry, preto by sa malo družstvo potrestať za zdržiavanie. Okrem toho si musí druhý rozhodca vyžiadať nový lístok s postavením.</p>
<p>3.29 (3.32) Na Svetovom pohári mužov vletelo kanadské podanie do siete a lopta padala na strane kanadského družstva na zem. Španielsky hráč na druhej strane siete presiahol popod sieť a chytil loptu ešte pred jej dopadom na zem. Je to povolené?</p>	<p>Riešenie: Lopta je v hre až do momentu, kedy prvý rozhodca rozhodne, že lopta nepreletí sieť povoleným spôsobom a došlo k chybe. Prvý rozhodca musí zapísať ihneď ako určí, že lopta zostane na strane podávajúceho družstva. V takomto prípade teda španielsky hráč môže chytiť loptu až od okamihu, kedy prvý rozhodca zapískal a označil chybu. Pravidlo 12.6.2.1</p>

Útočný úder

<p>3.30 (3.33) Zadný nahrávač USA Lloy Ball vyskočil v prednej zóne a nahrál loptu, ktorá bola úplne nad horným okrajom siete. Loptu nahrál smerom ku spoluhráčovi Ctvrtlikovi. Skôr, než sa lopty mohol dotknúť Ctvrtlik, lopta preletela zvislú rovinu siete a tam ju zablokoval brazílsky nahrávač Lima. Prvý rozhodca nechal pokračovať v hre. Bolo to správne?</p>	<p>Riešenie: Rozhodca urobil chybu. Nahrávka Balla sa v momente dotyku s blokom Limu stala nepovoleným útočným úderom zadného hráča. V momente, keď sa lopta dotkla súpera (a to i v prípade, že ešte celým objemom nepreletela rovinu siete) došlo k dokončeniu útočného úderu a tým k chybe. Rozohrávku malo vyhrať družstvo Brazílie. Pravidlo 13.1.3</p>
<p>3.31 (3.34) Pri druhom odbití družstva Brazílie vyskočil zadný nahrávač Lima v prednej zóne a dotkol sa lopty celým objemom nad horným okrajom siete. Namiesto nahrávky svojmu spoluhráčovi sa rozhodol loptu uliať cez sieť popri kubánskom blokárovi Hernandezovi. Skôr, než lopta dosiahla rovinu siete presiahol Hernandez do priestoru súpera a loptu zablokoval. Aké by malo byť správne rozhodnutie rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Správne rozhodnutie je, že rozohrávku vyhrá Kuba, pretože tento dokončený útočný úder urobil zadný hráč Lima v prednej zóne v momente, keď bola lopta celým objemom nad horným okrajom siete. Akýkoľvek úder, ktorý smeruje na stranu súpera (okrem podania a bloku) sa považuje za útočný úder, ktorý je dokončený v momente, kedy lopta úplne preletí zvislú rovinu siete alebo sa jej dotkne blok súpera. V tomto prípade bol úder dokončený v okamihu, kedy sa jej dotkol Hernandez. Pravidlá 13.1.1, 13.1.3, 13.2.2, 13.3.3</p>
<p>3.32 (3.35) Pri druhom odbití amerického družstva nahrála Liley loptu v blízkosti siete smerom do ihriska Číny. Lopta nepreletela zvislú rovinu siete. Podľa názoru prvého rozhodcu už žiadna z amerických hráčok nemohla</p>	<p>Riešenie: Hoci išlo len o druhé odbitie družstva, ak lopta smeruje do súperovho ihriska, považuje sa to za útočný úder. A keďže podľa názoru prvého rozhodcu už nebola schopná dotknúť sa lopty žiadna americká</p>

dosiahnuť loptu. Čínska blokárka Qi presiahla ponad sieť a loptu zablokovala. Aké by malo byť správne rozhodnutie rozhodcu?	hráčka, blok Qi bol povolený. Pravidlá 13.1.1, 14.3
3.33 (3.36) Na svetovom pohári žien vyskočila zadná nahrávačka Egypta Tosonová pred útočnou čiarou a zasmečovala druhú loptu, ktorá bola celým objemom vyššie ako horný okraj siete. Lopta narazila do horného okraja siete a odrazila sa späť na stranu Egypta. Prvý rozhodca tento pokus o útočný úder zadnej hráčky Tosonovej nezapískal. Bolo to správne?	Riešenie: Rozhodca správne nechal pokračovať v hre. Keďže lopta nepreletela zvislú rovinu siete ani sa nedotkla bloku súpera, útočný úder Tosonovej nebol dokončený. Družstvo Egypta malo k dispozícii ešte tretie odbitie, aby usmernili loptu do poľa súpera. Pravidlá 9.1, 13.1.3, 13.2.2, 13.3.3
3.34 (3.37) V stretnutí žien medzi USA a Čínou podávali Číňanky. Americká prijímajúca hráčka Tee Williamsová vyskočila spoza útočnej čiary a dotkla sa lopty letiacej z podania úplne nad horný okrajom siete. Odbitie sa odohralo za útočnou čiarou a lopta po ňom preletela priamo na stranu podávajúceho družstva. Nechal rozhodca správne pokračovať v hre?	Riešenie: Ide o povolenú akciu. Napriek tomu, že blokovanie podania alebo útočný úder do lopty z podania nad horným okrajom siete sú zakázané, útok Williamsovej bol dovolený, pretože k dotyku s loptou došlo úplne za útočnou čiarou (v zadnej zóne). Ak by však blokovalo alebo zaútočilo loptu z podania úplne nad horným okrajom siete libero, bolo by to chybou, a to i v prípade, že by ku kontaktu došlo úplne za útočnou čiarou. Pravidlo 13.3.4

Blok

3.35 (3.38) V ženskom kvalifikačnom turnaji NORCECA na Olympijské hry vyskočila v prednej zóne zadná nahrávačka Kanady Sawatzkeová, aby nahrála loptu. Soucyová spracovala podanie tak, že lopta padala v tesnej blízkosti siete. Pre Sawatzkeovú bola príliš vysoko a prenikla rovinou siete. Dominikánska stredná hráčka odbila loptu tak, že narazila do zdvihnutých rúk Sawatzkeovej, ktorá bola ešte stále nad úrovňou siete. Následne sa lopta odrazila späť do poľa Dominikánskej republiky. Rozhodol rozhodca správne, keď zapískal zakázaný blok Sawatzkeovej?	Riešenie: Áno, išlo o zakázaný blok zadnej hráčky. Hoci nemala v úmysle pokúšať sa o blok, jej dotyk s loptou nad úrovňou siete a v blízkosti miesta, kadiaľ lopta prenikala cez sieť z nej spravil blokárku. Pravidlá 14.1.1, 14.1.3, 14.6.2
3.36 (3.39) V stretnutí žien medzi Kóreou a Nemeckom presiahla nemecká hráčka ponad sieť aby zablokovala druhé odbitie kórejskej nahrávačky. Prvý rozhodca nezapískal. Môže blokár pri blokovaní presiahnuť ponad sieť a zablokovať súperovu „nahrávku“?	Riešenie: V takomto prípade je nevyhnutné, aby prvý rozhodca správne posúdil činnosť nahrávača. Musí vedieť, či nahrávka išla paralelne so sieťou alebo smerovala k súperovi, čo ju zmenilo na útočný úder. V prvom prípade by blokárka spravila chybu, pretože lopta nešla od súpera. V druhom prípade lopta „prichádzala od

	<p>súpera“ a mala by sa preto považovať za útočný úder, ktorý môže byť blokovaný. Podľa Pravidla 14.3 nie je chybou blokovanie útočného úderu v priestore súpera. Dôležité preto je, aby dokázal rozhodca odlíšiť nahrávku od útočného úderu prstami.</p> <p>Pravidlá 14.1.1, 14.3</p>
<p>3.37 (3.40) Kubánci Sarmientos blokoval útočný úder Timmonsa z USA. Následne americký blokár Buck zablokoval blok Sarmienta. Je blok Bucka povolený, t.j. je povolené blokovať zablokovanú loptu?</p>	<p>Riešenie: Áno, blokovanie znamená narušenie dráhy letu lopty smerujúcej zo súperovho poľa, preto je povolené blokovať súperov blok.</p> <p>Pravidlo 14.1.1</p>
<p>3.38 (3.41) V stretnutí Majstrovstiev sveta mužov medzi Holandskom a Gréckom urobili dvaja holandskí blokári úspešný blok. Tesne predtým, ako lopta dopadla na ihrisko Grécka, lopta sa jemne dotkla prenikajúcej nohy jedného z holandských blokárov, ktorý dopadol povoleným spôsobom čiastočne na grécku stranu stredovej čiary. Prvý rozhodca rozhodol, že blok bol úspešný. Bolo to správne?</p>	<p>Riešenie: Správne rozhodnutie prvého rozhodcu. Poloha nohy bola povolená a lopta, ktorá sa dotkla nohy sa považuje za loptu, ktorá dopadla na zem. Holandsko preto správne vyhralo rozohrávku. V podobnej situácii, ak by lopta narazila do nohy blokára ešte vo vzduchu nad súperom ihriskom, mohlo by sa to považovať za prekážanie gréckemu družstvu v odohraní lopty, a preto by blokár spravil chybu.</p> <p>Pravidlo 11.2.1</p>
<p>3.39 (3.42) Americký blokár Karch Kiraly sa dotkol lopty na sovietskej strane siete. Lopta letela niekoľko metrov paralelne so sieťou a následne ju zablokoval americký predný hráč Doug Partie do poľa súpera. Lopta vôbec neprenikla do priestoru amerického družstva. Prvý rozhodca signalizoval chybu bloku Partieho. Bolo toto rozhodnutie prvého rozhodcu správne?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca rozhodol správne. Činnosť Partieho nebola povolená. Nešlo totiž o „jednu akciu“ spolu s Kiralym a nemohla sa preto považovať za kolektívny blok. Išlo preto o útočný úder Partieho tesne po bloku Kiralyho, avšak v priestore súpera.</p> <p>Pravidlá 11.1.2, 14.1.1, 14.2, 14.3 Ak by lopta po bloku Kiralyho prenikla rovinou siete, musel by byť prvotný kontakt (útočný úder) Partieho na americkej strane, a potom by táto akcia bola povolená.</p> <p>Pravidlá 13.2.1, 13.3.1, 14.1.1, 14.2</p>
<p>3.40 (3.43) Americká prijímajúca hráčka Tammy Liley prihrala loptu z podania tak, že by preletela rovinou siete aj bez ďalšieho dotyku americkej hráčky. Americká nahrávčka Endicottová bola v takej pozícii, že ešte mohla zahrať loptu dovoľeným spôsobom. Čínska blokárka Li presiahla cez zvislú rovinu siete a zablokovala loptu prv, než mala Endicottová možnosť ju odohrať. Prvý rozhodca odpískal chybu Liovej. Bolo rozhodnutie prvého rozhodcu správne?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca rozhodol správne – blok bol zakázaný. Blokári sa nesmú dotknúť lopty nad sieťou v priestore súpera až do uskutočnenia útočného úderu okrem prípadu, kedy rozhodca usúdi, že útočiaci družstvo už nemá možnosť ďalej hrať.</p> <p>Pravidlo 14.3</p>

<p>3.41 (3.44) Na svetovom pohári mužov hrali USA proti Kube. Americký zadný nahrávač Lloy Ball uskutočnil útočný úder v prednej zóne nad horným okrajom siete. Súčasne s dotykom Lloya Balla presiahol ponad sieť do priestoru súpera kubánsky blokár Hernandez a zablokoval loptu. Aké bolo správne rozhodnutie rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Správne rozhodnutie je odpísať obojstrannú chybu. Útočiaca akcia Lloya Balla bola nedovolená, ale súčasný dotyk lopty Hernandezom bol zakázaný blok. Ak by ku kontaktu Hernandeza došlo po dotyku Lloya Balla, chybou by bol len útočný úder zadného hráča Balla. Pravidlá 13.3.3, 14.3, 14.6.1, Obrázok 7</p>
<p>3.42 (3.45) Na Svetovom pohári žien hrali Japonky s Kóreou. Japonka Obayashiová prijala podanie kórejskej hráčky Chang Yoon-Hee. Nakanishiová bola prednou nahrávačkou japonského družstva. Prihrávka Obayashiovej sa priblížila k sieti, ale neprenikla by do priestoru súpera. Nahrávačka Nakanishiová si myslela, že lopta prejde na druhú stranu a vyskočila, pričom loptu zahrála oboma rukami ako pri blokovaní. Lopta smerovala po jej údere na kórejskú stranu do rúk blokárky Chung Sun-Hye. Bola hra japonskej nahrávačky povolená?</p>	<p>Riešenie: Ak by bol prvým kontaktom na sieti „blok“ Nakanishiovej, musel by sa posudzovať ako útočný úder. V takom prípade nesmie byť povolený „dvojdotyk“ a lopta nesmie byť chytená ani hodená. Prvý rozhodca musí rozhodnúť, či dotyk Nakanishiovej bol povolený a nie chytený alebo hodený. Samozrejme blokárka Chung Sun-Hye môže pri blokovaní použiť dve ruky a povolené sú viaceré (následné) dotyky, avšak lopta pri bloku nesmie byť chytená a/alebo hodená.</p>
<p>3.43 (3.46) Na svetovom pohári žien hral Egypt proti USA. Americká útočiaca hráčka Tara Cross-Battleová prudko zasmečovala do egyptskej blokárky Tosonovej. Lopta sa dotkla Tosonovej rúk, potom hlavy a následne sa odrazila od jej chrbta do ihriska Egypta. Prvý rozhodca povolil Egyptu prihrať, nahráť a zaútočiť loptu. Bolo správne, že prvý rozhodca povolil tri dotyky Tosonovej a následne ešte tri odbitia egyptského družstva?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca urobil správne. Hoci Tosonová mal tri rozdielne dotyky s loptou, došlo k nim počas jednej akcie blokovania lopty. Po bloku má družstvo povolené ešte tri ďalšie odbitia. Pravidlá 9.1, 14.2, 14.4.1</p>
<p>3.44 (3.47) Na majstrovstvách sveta v Grécku hrala Argentína proti Nemecku. V jednej rozohrávke nahral nemecký hráč cez sieť do argentínskeho priestoru. Argentínsky zadný hráč vyskočil v prednej zóne nad úroveň siete, aby mohol loptu zablokovať. Nemecký útočník sa v snahe blokovat' dotkol lopty v priestore súpera dvomi rukami. Obaja hráči sa dotkli lopty v rovnakom čase. Prvý rozhodca odpísal obojstrannú chybu. Bolo rozhodnutie rozhodcu správne?</p>	<p>Riešenie: Rozhodnutie rozhodcu bolo správne. Nemecký útočiaci hráč chcel síce blokoat', ale v jeho prípade išlo o útočný úder, nie o blok. Blokovanie je činnosť, ktorej cieľom má byť narušenie dráhy letu lopty smerujúcej zo súperovho poľa a nie od vlastného nahrávača (Pravidlo 14.1.1). Keďže prvotný dotyk smečiara s loptou bol v priestore súpera, išlo o nepovolený útočný úder (Pravidlo 13.3.1). Argentínsky zadný hráč uskutočnil blok v momente dotyku s loptou nad úrovňou siete (Pravidlo 14.1.1). Uskutočnenie bloku zadným hráčom je chybou (Pravidlo 14.6.2). Keďže obaja hráči spravili chybu v rovnakom čase, rozohrávka sa skončila obojstrannou chybou. Pri takýchto komplikovaných situáciách nad sieťou musí byť rozhodca veľmi pozorný.</p>

	Keby sa nemecký hráč dotkol lopty ako prvý, odpískaná by bola jeho chyba. Keby sa lopty dotkol ako prvý argentínsky hráč, odpískaná by bola jeho chyba.
<p>3.45 (3.48) Vo finále na ženskom kvalifikačnom turnaji o postup na Olympijské hry viedlo Holandsko nad Čínou 24-20. Holandská blokárka Chaine Ataelensová nestihla priskočiť ku kolektívnemu bloku a v momente útočného úderu Číny bola asi dva kroky od neho. Skôr, než stihla Ataelensová pri bloku dosiahnuť horný okraj siete, lopta ju zasiahla približne v polovičnej výške medzi vrchom a spodkom siete. Holanďanky potom odohrali ešte tri odbitia a získali rozohrávku. Bolo správne, že rozhodca nechal vyhrať rozohrávku holandskému družstvu?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca rozhodol nesprávne, keď povolil družstvu Holandska vyhrať rozohrávku. Ataelensová nebola súčasťou kolektívneho bloku a nebola ani nad úrovňou horného okraja siete v čase dotyku s loptou. Preto sa v tom momente nemohla považovať za blokárku. Keďže jej dotyk s loptou predstavoval už prvé odbitie družstva, Holanďanky zahráli loptu štyrmi odbitiami, a mali preto stratiť rozohrávku. Pravidlá 9.3.1, 14.1.1</p>
<p>3.46 (3.49) Po útočnom údere gréckych hráčov v stretnutí Európskej ligy majstrov medzi družstvami Viedeň a Pireus sa lopta dotkla hlavy rakúskeho blokára, ktorý svojimi rukami presahoval ponad sieť. Samotný dotyk s loptou však bol pod úrovňou siete. Po tomto dotyku odbili hráči rakúskeho družstva loptu ešte trikrát, pričom pri tom treťom odpískal prvý rozhodca chybu – štyri dotuky. Bolo toto rozhodnutie správne?</p>	<p>Riešenie: Rozhodnutie nebolo správne. Aj keď dotyk blokujúceho hráča s loptou bol pod úrovňou horného okraja siete, išlo o blokovanie, pretože časť jeho tela bola nad horným okrajom siete. Pravidlá 9.1, 14.1.1, 14.4.1</p>
<p>3.47 (3.50) V stretnutí Európskej ligy medzi Slovenskom a Holandskom sa pokúšali dvaja holandskí hráči o blokovanie útočného úderu. Slovenský útočiaci hráč zahrál ulievkou. Jeden z blokujúcich hráčov sa dotkol lopty keď už dopadal, pričom celé telo bolo pod úrovňou horného okraja siete. Keď sa dotkol lopty ešte raz, rozhodca odpískal chybu – „dvojdotyk“. Bolo toto rozhodnutie správne?</p>	<p>Riešenie: Áno, bolo. V momente dotyku s loptou pri prvom odbití blokára nebola žiadna časť tela blokujúceho hráča nad sieťou. Preto toto odbitie nemožno považovať za blok a jeho druhý dotyk znamená dvojdotyk. Pravidlá 9.1, 14.1.1, 14.4.1</p>
<p>3.48 (3.51) Zadný hráč uskutočnil útočný úder, pričom sa odrazil z prednej zóny a lopta bola v momente odbitia celým objemom nad horným okrajom siete. Na strane súpera sa pokúšal o blok libero. 1. rozhodca zapískal a rozhodol, že rozohrávku vyhráva útočiacie družstvo. Na základe žiadosti rozhodca vysvetlil kapitánovi v hre súpera, že pokus o blok libera bola prvá chyba. Bolo toto rozhodnutie správne?</p>	<p>Riešenie: Výklad 1. rozhodcu bol správny. Útočný úder sa stáva chybným až v momente, keď lopta úplne preletí rovinu siete alebo sa dotkne bloku. Pokus o blok libera sa uskutočnil ešte pred dokončením útočného úderu, a preto sa považuje za prvú chybu. Pravidlo 19.3.1.3</p>

KAPITOLA 4: PRERUŠENIA HRY A ZDRŽIAVANIE

Striedanie hráčov

<p>4.1 Traja striedajúci hráči vstúpili do zóny striedania. Po akceptovaní a oznámení žiadosti zapisovateľom sa tréner rozhodol vystriedať len dvoch hráčov. Aký bude postup druhého rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Ide o povolenú situáciu, pokiaľ však nedôjde k zdržaniu. Druhý rozhodca jednoducho vykoná len dvojité striedanie. Pravidlá 15.10.2, 15.10.3a, 15.10.4, 16.1</p>
<p>4.2 V treťom sete stretnutia jeden striedajúci hráč vstúpil do zóny striedania, kým druhý ešte len opúšťal zónu rozcvičovania a chcel vstúpiť do zóny striedania. Koľko striedaní by malo byť umožnených podľa súčasných pravidiel?</p>	<p>Riešenie: Za moment žiadosti sa považuje vstup striedajúceho(-ich) hráča(-ov) do zóny striedania. V tomto prípade by mal 2. rozhodca povoliť len striedanie hráča, ktorý vstúpil do zóny striedania. Druhá žiadosť by sa mala odmietnuť ako neoprávnená. Pravidlá 15.10.3b, 15.11.1.3</p>
<p>4.3 Počas tretieho setu stretnutia medzi Kubou a Kamerunom na Majstrovstvách sveta „žiadal“ kubánsky tréner striedanie tak, že poslal hráča do zóny striedania. Keďže hráč nebol pripravený na striedanie, družstvo Kuby bolo napomenuté za zdržovanie a striedanie bolo odmietnuté. Ihneď po zapísaní trestu do zápisu tréner opäť požiadal o striedanie. Bude mu toto striedanie umožnené?</p>	<p>Riešenie: Takáto žiadosť nie je povolená. Keďže prvá žiadosť o striedanie bola odmietnutá, družstvo už nemôže následne žiadať o ďalšie striedanie. Na to, aby to isté družstvo mohlo opäť žiadať o striedanie, musí prebehnúť aspoň jedna dokončená rozohrávka. Pravidlo 15.3.2</p>
<p>4.4 Tréner brazílskeho družstva mužov „žiadal“ o striedanie tak, že poslal svojho hráča do zóny striedania. Striedajúci hráč však vstúpil do zóny striedania s nesprávnou „tabuľkou na striedanie“. Nešikovne sa pokúšal vymeniť ju za správnu. Prvý rozhodca napomenul družstvo za zdržovanie, ale striedanie povolil. Je takýto postup prvého rozhodcu správny?</p>	<p>Riešenie: Rozhodca nepostupoval správne. Vo svetových súťažiach FIVB musí striedajúci hráč vstúpiť do zóny striedania so správnou „tabuľkou na striedanie“. Preto žiadosť Brazílie o striedanie musí byť zamietnutá a družstvo musí byť potrestané za zdržovanie. Pravidlá 15.10.3a, 16.1.1, 16.2</p>
<p>4.5 V stretnutí Dominikánskej republiky s Portorikom dal dominikánsky tréner znamenie svojmu družstvu, aby striedali. Striedajúca hráčka sa v tom čase rozbiehala zo zóny rozcvičovania, aby bola pripravená vstúpiť na ihrisko, keď ho druhý rozhodca alebo zapisovateľ povolí. Do zóny striedania však vstúpila až v momente zapísknutia na podanie. Keďže striedanie spôsobilo len minimálne zdržanie hry, druhý rozhodca striedanie povolil. Postupoval druhý rozhodca správne?</p>	<p>Riešenie: Druhý rozhodca nepostupoval správne, striedanie nemalo byť povolené. Rozhodca musí takúto situáciu riešiť veľmi rozvážne. Pravidlo 15.10.3 hovorí, že za žiadosť o striedanie sa považuje vstup hráča do zóny striedania. Ak striedajúci hráč spôsobí zdržanie pred začatím ďalšej rozohrávky tým, že do zóny striedania vstúpi neskoro, striedanie sa zamietne a družstvo sa potrestá za zdržovanie. Pravidlá 15.10.3, 16.2</p>
<p>4.6 V stretnutí Nemecka s Tureckom žiadal turecký tréner o striedanie. Hráčka č. 8 sa dostavila k zóne striedania s tabuľkou č. 10. Tréner však chcel vystriedať hráčku č. 9. Po krátkej diskusii druhý rozhodca zamietol</p>	<p>Riešenie: Rozhodca rozhodol správne. Striedanie hráčky č. 8 za č. 10 by bolo povolené. Tréner však trval na vystriedaní hráčky č. 9. Keďže náhradníčka prišla s nesprávnou tabuľkou na striedanie, čo spôsobilo</p>

<p>striedanie a družstvo Turecka bolo napomenuté za zdržiavanie. Bolo toto rozhodnutie správne?</p>	<p>zdržanie hry, rozhodca ho správne potrestal za zdržiavanie. Pravidlá 16.1.1, 16.2</p>
<p>4.7 V stretnutí medzi Saudskou Arábiou a Kuvajtom v národnej seniorskej lige sa zranil v druhom sete hráč č. 5 Saudskej Arábie. Kvôli závažnosti zranenia musel byť vystriedaný iným hráčom prostredníctvom výnimočného striedania. Počas toho istého prerušenia hry žiadal tréner Saudskej Arábie ďalšie striedanie. Druhý rozhodca jeho žiadosť akceptoval. Urobil správne?</p>	<p>Riešenie: Áno, išlo o správne rozhodnutie. Hráč č. 5 musel byť vystriedaný výnimočným striedaním kvôli zraneniu z „vyššej moci“. Dostupné už nebolo žiadne riadne striedanie a zranenie sa nedalo predpokladať. Pôvodne tak tréner nežiadal žiadne striedanie a má preto nárok požiadať o riadne striedanie v tomto prerušení hry. Z toho vyplýva, že výnimočné striedanie a riadne striedanie sa môžu uskutočniť v rámci jedného prerušenia hry. Pravidlo 15.7</p>
<p>4.8 Hráč č. 6 družstva A bol diskvalifikovaný do konca stretnutia. Riadnym striedaním bol vystriedaný hráčom č. 7. Išlo o prvé striedanie družstva A počas setu a na lavičke sú ešte traja ďalší náhradníci. Počas nasledovnej rozohrávky sa družstvu A zraní hráč č. 7 tak, že nemôže pokračovať v hre. Prvý rozhodca preto povolil družstvu A vystriedať hráča č. 7 výnimočným striedaním. Ide o povolený postup rozhodcov?</p>	<p>Riešenie: Pravidlo 15.8 hovorí: „Vylúčený alebo diskvalifikovaný hráč musí byť vystriedaný riadnym striedaním. Ak to nie je možné, družstvo sa vyhlási za nekompletné.“ V prvej časti tejto situácie bolo pravidlo striktné dodržané. Došlo k riadnemu striedaniu diskvalifikovaného hráča č. 6 hráčom č. 7. Po vystriedaní boli všetci hráči na ihrisku schopní hrať. Následne došlo k ďalšiemu incidentu, pri ktorom sa zranil hráč č. 7 a nemohol pokračovať v hre. Aj keď hráč č. 7 nemôže byť vystriedaný riadnym striedaním, môže byť vystriedaný výnimočným striedaním. Pravidlá 15.7, 15.8</p>
<p>4.9 Počas oficiálnej rozcvičky na sieti pred začiatkom prvého setu stretnutia USA a Argentíny sa zranil nahrávač Argentíny Kantor a nemohol hrať. Zranený hráč bol uvedený na lístku s postavením pre prvý set ako podávajúci hráč. Rozhodcovia umožnili trénerovi Argentíny vystriedať Kantora. Keďže bol Kantor na lístku s postavením, musí sa postaviť pred vystriedaním na ihrisko?</p>	<p>Riešenie: Nie, rozhodcovia správne povolili odchod a riadne striedanie zraneného hráča. Po doručení lístku s postavením druhému rozhodcovi alebo zapisovateľovi sú možné jediné zmeny (okrem výmen libera) prostredníctvom riadneho striedania. Keďže riadne striedanie bolo možné, takéto striedanie sa započítava do počtu šiestich riadnych striedaní, ktoré má v sete povolené každé družstvo. Pravidlá 7.3.2, 7.3.4</p>
<p>4.10 R-7 bol na ihrisku v momente, keď mal byť na lavičke náhradníkov. Družstvo R už využilo všetkých šesť dovolených striedaní. Keďže družstvo už nemalo žiadne riadne striedanie, aký by mal byť správny postup rozhodcov?</p>	<p>Riešenie: Družstvo R malo nesprávne postavenie. Postup podľa Pravidla 15.9.2 je nasledovný: a) Strata rozohrávky družstva R (bod družstvu S). b) Striedanie sa opraví. R-7 odíde z ihriska a na ihrisko sa vráti správny hráč. Táto oprava sa nepočíta ako striedanie. c) všetky body, ktoré získalo družstvo R počas nedovolennej prítomnosti R-7 na ihrisku sa zrušia. Body súpera zostanú v platnosti.</p>

	<p>d) Družstvo R nedostane žiadnu ďalšiu penalizáciu.</p> <p>Pravidlo 15.9.2</p>
<p>4.11</p> <p>Potom, ako družstvo R využilo päť striedaní, tréner družstva R žiada o striedanie a dvomi prstami signalizuje, že chce urobiť dve striedania. Aká je správna reakcia druhého rozhodcu?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Nakoľko družstvo R už využilo päť striedaní, žiadosť o šieste striedanie je oprávnená. Druhý rozhodca musí upozorniť trénera, že povolené mu bude len jedno striedanie a že si má vybrať, ktorého hráča vystrieda. Ak pritom nedošlo k zdržaniu hry, druhé striedanie bude zamietnuté bez trestu.</p> <p>Pravidlá 15.5, 15.6, 15.11, 16.1</p>
<p>4.12</p> <p>Na majstrovstvách USA hrali proti sebe dve veľmi silné družstvá. R-2 a R-5 sú veľmi dobrí útočiaci hráči. Počas setu bol R-5 vystriedaný a neskôr bol vystriedaný naspäť na ihrisko. V koncovke setu, keď bol R-5 na sieti, došlo k jeho zraneniu a musel byť vystriedaný výnimočným striedaním. Keď zbadal tréner ležať na ihrisku vážne zraneného R-5, ihneď kázal liberu, aby vzadu vymenilo R-2. Libero tak bolo v zadnej zóne a R-2 na lavičke. Keď sa zistilo, že R-5 nebude môcť pokračovať v hre, požiadal tréner o výnimočné striedanie – R-2 namiesto R-5. Je takéto striedanie povolené?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Nie je to povolené. R-2 nemôže vystriedať R-5, pretože bol v momente zranenia na ihrisku. Zranený hráč by mal byť prvoradý – vystriedaný výnimočným striedaním (tréner môže použiť ktoréhokoľvek hráča, ktorý nebol v momente zranenia na ihrisku, okrem libera a ním vymeneného hráča). Ďalšie aktivity trénera môžu nasledovať až po tomto striedaní.</p> <p>Pravidlo 15.7</p>
<p>4.13</p> <p>V stretnutí Kuvajtskej ligy žiadal tréner dve striedania. Pri kontrole striedania zapisovateľ ohlásil rozhodcovi, že prvé striedanie je správne a druhé nesprávne. Aká je správna reakcia druhého rozhodcu?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Druhý rozhodca umožní správne striedanie. Žiadosť o nesprávne striedanie sa zamietne nezávisle na poradí, v akom boli žiadané. Žiadosť o nesprávne striedanie sa trestá trestom za zdržiavanie. Ak ide o prvé zdržiavanie, udelí sa len napomenutie; každé ďalšie zdržiavanie je penalizované.</p> <p>Pravidlá 15.6, 16.1.3</p>
<p>4.14</p> <p>V stretnutí Majstrovstiev sveta medzi Kóreou a Nemeckom žiadal tréner Kórei striedanie. Po vystriedaní ohlásil zapisovateľ, že striedanie bolo „nesprávne“. Druhý rozhodca opravil toto nesprávne striedanie. Kórejský kapitán v hre nesúhlasil s druhým rozhodcom. Pri následnej kontrole zápisu zistil druhý rozhodca, že striedanie bolo správne a opäť napravil situáciu. Pre rozhodcov to bola dosť nepríjemná situácia. Aký by mal byť správny postup druhého rozhodcu?</p>	<p>Riešenie</p> <p>Postup druhého rozhodcu bol správny, aj keď v takomto prípade si musí pred definitívnym rozhodnutím osobne overiť všetky skutočnosti v zápise. Je veľmi dôležité, aby rozhodcovia robili rozhodnutia na základe „faktov“. Meniace sa rozhodnutia môžu navodiť v stretnutí veľmi nepríjemnú atmosféru. U hráčov ako aj u divákov to často vedie k pocitom nedôvery a odmietania voči rozhodcom.</p>
<p>4.15</p> <p>Striedajúci hráč družstva A stál v zóne striedania pripravený vstúpiť na ihrisko. Striedaný hráč však nechcel odísť z ihriska. Rozhodca rozhodol, že to spôsobilo zdržanie</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Áno, rozhodca rozhodol správne. V prípade, že na striedanie nie je pripravený striedajúci hráč a tým dôjde k zdržaniu hry, striedanie sa v zmysle pravidiel musí</p>

<p>a potrestal družstvo za zdržiavanie. Zároveň však nariadil aj vystriedanie hráča – bolo to správne rozhodnutie?</p>	<p>odmietnuť a družstvo sa potrestá za zdržiavanie. V tomto špeciálnom prípade však zdržanie spôsobil hráč „v hre“ a nie striedajúci hráč alebo tréner. Rozhodca povolením tohto striedania prejavil dobrú znalosť pravidiel ako aj ich ducha. Pravidlá 16.1.1, 23.2.3</p>
<p>4.16 Pri kontrole základnej zostavy družstva pred začiatkom druhého setu vo finále Maďarského pohára si druhý rozhodca všimol rozdiel medzi postavením družstva A na ihrisku a na lístku s postavením. V pozícii 1 bol na ihrisku hráč č. 5 namiesto hráča č. 7, ako bolo uvedené na lístku s postavením. Informoval o tom trénera, ktorý sa rozhodol začať set s aktuálnym postavením. Využil preto riadne striedanie za stavu 0-0. Striedanie sa reálne nevykonalo, bolo len zaznamenané do zápisu o stretnutí. Medzitým libero vymenilo hráča č. 5. O tri otočenia (postavenia) neskôr, keď mal libero ísť do zóny 4, vymenil ho hráč č. 7. Tréner vzápätí vystriedal hráča č. 7 hráčom č. 5. Po uskutočnení striedania si 1. rozhodca uvedomil, že došlo k chybe, pretože toto striedanie sa uskutočnilo už za stavu 0-0. Po krátkej diskusii s kapitánom v hre zrušil druhé „nepotrebné“ striedanie. V hre sa pokračovalo bez ďalšieho trestu. Išlo o správny postup?</p>	<p>Riešenie: Rozhodnutie rozhodcu zrušiť druhé striedanie bolo správne. Problémom bolo, že striedanie dvoch hráčov na začiatku setu sa nevykonalo jasne a preto to hráči a tréner prehliadli a neskôr bezdôvodne prerušili hru. Keďže došlo k niekoľkokrátovému prerušeniu hry, namiesto by bolo potrestať družstvo za zdržiavanie. V tomto prípade ide o situáciu, kedy by mal tréner použiť oficiálne dohovorené znamenie striedania, aby sa predišlo nedorozumeniam.</p>
<p>4.17 (nové) Hráč č. 6 bol pripravený na hru a počas prerušenia hry vstúpil do zóny striedania. Zapisovateľ bzučiacom oznámil striedanie. V tom momente sa tréner rozhodol, že hráča nevystrieda a poslal ho späť do zóny rozcvičovania. Malo by sa striedanie uskutočniť? Aký by mal byť správny postup rozhodcov v tejto situácii?</p>	<p>Riešenie: Žiadosť o striedanie bola oprávnená a oznámená zapisovateľom. Kvôli tejto žiadosti došlo k zastaveniu hry. Vykonať striedanie nie je povinné, ale keďže tento postup spôsobil zdržanie, malo by byť potrestané. Pravidlá 15.4.2, 15.4.3, 16.1.1</p>
<p>4.18 (nové) Po zapísknutí na podanie vstúpil striedajúci hráč do zóny striedania. Zapisovateľ na to nereagoval a hru neprerušil. Po skončení rozohrávky druhý rozhodca povedal zapisovateľovi, aby do zápisu zaznačil neoprávnenú žiadosť. Išlo o správny postup?</p>	<p>Riešenie: Druhý rozhodca postupoval správne. Išlo o typický príklad neoprávnenej žiadosti, ktorá musí byť zaznamenaná v zápise o stretnutí. Ak by išlo o opakovanú neoprávnenú žiadosť, udelený by musel byť trest za zdržiavanie. Pravidlá 15.11.2, 16.1.1</p>
<p>4.19 (nové) Prvý rozhodca zapískal na podanie, pričom sa striedajúci hráč súčasne približoval k zóne striedania. Zapisovateľ napriek tomu, že už bolo po zapísknutí, stlačil zvukové</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca mal prerušiť rozohrávku. Aj keď nedošlo ku skutočnej žiadosti, došlo k zdržaniu hry hráčom na ihrisku, ktorý si myslel, že bude vystriedaný. Príslušné</p>

<p>znamenie. Medzitým si však striedajúci hráč uvedomil, že ide neskoro a vrátil sa späť na lavičku. Hra sa zastavila a hráč na ihrisku, ktorý mal byť vystriedaný, prišiel k zóne striedania. Aký by mal byť správny postup rozhodcov v tejto situácii?</p>	<p>družstvo by preto malo byť potrestané za zdržiavanie. O tom, ktoré družstvo bude podávať, sa rozhodne na základe trestu. Ak rozhodca neprerušil rozohrávku, po výkone podania malo príslušné družstvo chybu v postavení. Pri novom systéme striedania musí zapisovateľ dávať veľký pozor na žiadosti o striedania. V tomto prípade totiž zapisovateľ urobil chybu, pretože stlačil zvukové znamenie bez prítomnosti skutočnej žiadosti. Pravidlá 15.11.2, 16.1.1</p>
<p>4.20 (nové) Striedajúci hráč sa blížil k zóne striedania, ale ešte do nej nevstúpil. Prvý rozhodca zapískal na podanie, ale zapisovateľ nedával pozor na aktuálnu pozíciu hráča a stlačil zvukové znamenie. Medzitým si však striedajúci hráč uvedomil, že ide neskoro a vrátil sa späť na lavičku. Rozohrávka sa neprerušila. Po jej skončení druhý rozhodca povedal zapisovateľovi, aby zaznamenal do zápisu neoprávnenú žiadosť tohto družstva. Bolo to správne?</p>	<p>Riešenie: Keďže nedošlo k prerušeniu hry a chybu urobil zapisovateľ, uvedený prípad nemožno považovať ani za neoprávnenú žiadosť ani za zdržiavanie. Druhý rozhodca sa preto mýlil. Pravidlá 15.10.3a, 15.10.3c</p>

Oddychové časy a technické oddychové časy

<p>4.21 (4.17) Počas stretnutia Thajska s Japonskom na seniorských Majstrovstvách Ázie žien získalo Thajsko rozohrávku, a tým viedlo 7:6. Hráčka č. 5 Thajska, ktorá bola v zlom postupe, išla na podanie a jej družstvo získalo bod. Stav stretnutia sa tak upravil na 8:6 pre Thajsko. Prebehol TTO (technický oddychový čas) a následne rovnaká hráčka (č. 5) pokračovala na podaní až do stavu 10:6. V tom momente si zapisovateľ všimol, že hráčka č. 5 je už istý čas v zlom postupe. Prvý rozhodca uplatnil trest (strata rozohrávky, bod a podanie pre súpera) kvôli chybe v postupe (nesprávna hráčka na podaní) a zrušil všetky body, ktoré Thajsko získalo počas tejto chyby. Hra pokračovala po napravení postavenia Thajska. Neskôr, keď stav opäť došiel k ôsmemu bodu, nebola hra prerušená TTO a hra pokračovala ďalej.</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca rozhodol správne. TTO sú dohodnutým prostriedkom na umožnenie opakovania záberov, analýzy a reklamné vysielanie TV: väčšina z nich je odsúhlasená a zmluvne dohodnutá už vopred. Ak teda prvý TTO už v sete bol, ďalší nebude dovolený, až kým vedúce družstvo nedosiahne 16 bodov. Pravidlo 15.4.1</p>
<p>4.22 (nové) Družstvo B viedlo 7:4. Po ďalšej rozohrávke bol stav 8:4 pre družstvo B. Tréner družstva A požiadal o oddychový čas. Druhý rozhodca žiadosť zamietol, pretože v rovnakom čase sa automaticky udeľuje technický oddychový čas. Bolo to správne?</p>	<p>Riešenie: Keďže TTO sa musel udeliť automaticky po dosiahnutí ôsmich bodov družstvom B a TTO sa musí udeliť pred riadnym prerušením hry, bolo zamietnutie žiadosti správne. Ak chce tréner oddychový čas i po skončení TTO, musí oň požiadať znovu.</p>

Pravidlo 15.3.2	
Neoprávnené žiadosti	
<p>4.23 (4.18) Počas Majstrovstiev sveta mužov žiadal kubánsky tréner striedanie v koncovke setu. Striedajúci hráč nepočul predtým trénera, a preto prišiel neskoro do zóny striedania. Prvý rozhodca udelil družstvu napomenutie za zdržiavanie a striedanie hráča (ktorý už bol v tom čase pripravený v zóne striedania) nepovolil. Diskusia s rozhodcami pokračovala. Prvý rozhodca napomenul za zdržiavanie Kubu. Brazília potom požiadala o oddychový čas, za ktorým nasledovalo aj striedanie. Kuba potom tiež požiadala o striedanie, ktoré im bolo povolené. Hra pokračovala a Kuba vyhrala set i stretnutie. Bol postup prvého rozhodcu správny?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca nepostupoval správne. Jeho prvé rozhodnutie odmietnuť striedanie kvôli zdržiavaniu a napomenutie Kuby bolo správne, pretože tréner signalizoval aj ústne žiadal o striedanie v čase, kedy náhradník nebol pripravený na striedanie. Legálna bola tiež žiadosť trénera Brazílie o oddychový čas a striedanie po napomenutí za zdržiavanie. Za neoprávnenú žiadosť sa však považuje druhá žiadosť o striedanie Kuby po oddychovom čase. Prv, než sa družstvu napomenutému za zdržiavanie kvôli striedaniu povolí ďalšie striedanie, musí prebehnúť dokončená rozohrávka. Podľa správnosti mal rozhodca žiadosť o striedanie Kuby po oddychovom čase Brazílie zamietnuť bez trestu za podmienky, že družstvo predtým nemalo neoprávnenú žiadosť. Pravidlá 15.3.1, 15.3.2, 15.10.3, 15.11.1.3, 16.1.1, 16.1.2, 25.2.2.6</p>
<p>4.24 (4.19) Družstvo Mexika, ktoré hralo na Majstrovstvách NORCECA proti Dominikánskej republike, si vyčerpalo v sete dva oddychové časy. Neskôr požiadal mexický kapitán v hre o tretí oddychový čas, ktorý mu druhý rozhodca udelil. Čoskoro po jeho udelení zistil zapisovateľ, že ide o tretí oddychový čas a upozornil druhého rozhodcu. Aký je správny postup rozhodcov?</p>	<p>Riešenie: Žiadosť o tretí oddychový čas je neoprávnená žiadosť a mala byť ihneď odmietnutá bez trestu, avšak zaznamenaná do zápisu o stretnutí. Prvý rozhodca bol ihneď upovedomený o chybe a oddychový čas bol okamžite zrušený. Prvý rozhodca upozornil kapitána v hre mexického družstva a napomenul družstvo za zdržiavanie, pretože došlo k zdržaniu a ovplyvneniu hry. Pravidlá 15.11.1.4, 16.1.5, 25.2.2.6</p>
<p>4.25 (4.20) V stretnutí Top Teams Cupu hral Szeged (HUN) proti Kakanju (BIH). Počas stretnutia vstúpil striedajúci hráč do zóny striedania tesne po zapísknutí prvého rozhodcu na podanie družstva Szeged. Zapisovateľ stlačil zvukovú signalizáciu a hra sa prerušila. Prvý rozhodca postrehol situáciu a jemným kývnutím naznačil odmietnutie žiadosti. Medzitým však striedajúci i striedaný hráč prišli do zóny striedania, aby mohlo striedanie prebehnúť. Prvý rozhodca nástojil na podaní Szegedu. V momente podania zapískal druhý rozhodca a signalizoval chybu v postavení podávajúceho družstva, pretože na ihrisku bolo sedem hráčov. Po krátkej diskusii medzi prvým a druhým rozhodcom prvý rozhodca znovu signalizoval podanie. Bolo toto správne rozhodnutie?</p>	<p>Riešenie: Ide o typický príklad neoprávnenej žiadosti. Žiadosť o striedanie mala byť zamietnutá a kvôli dlhšiemu prerušeniu a zmätku malo byť družstvo Szegedu potrestané za zdržiavanie. Ak by však nešlo o penalizáciu za zdržiavanie, na podaní by zostalo družstvo Szegedu! Pravidlo 15.11.1.1 Čo sa týka činnosti druhého rozhodcu – druhý rozhodca nemá právo ani zodpovednosť za rozhodovanie o chybách v postavení podávajúceho družstva. Ak v takomto prípade druhý rozhodca zapíska, rozohrávka sa musí opakovať. Pravidlá 15.11, 23.3.2.3.a, 24.3.2.2, 25.2.2.6</p>

Zranenia

<p>4.26 (4.21) Počas zápasu Majstrovstiev USA udrel jeden z hráčov počas blokovania Lewisa lakťom do nosa. Lewisovi okamžite začala tiecť z nosa krv. Tréner Lewisa požiadal o striedanie. Striedajúci hráč však dobehol k stolíku zapisovateľa v teplákoch. Aká je správna reakcia rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: V situáciách, kedy striedanie nebolo plánované, musí byť rozhodca ústretovejší. Striedajúcemu hráčovi bude povolený adekvátny časový priestor na vyzlečenie teplákov a na vstup do ihriska – samozrejme bez trestu. Ďalej treba zdôrazniť, že ak pri zranení dôjde ku krvácaniu hráča, tento musí byť ihneď vystriedaný alebo vymenený, a to až do zastavenia krvácania a do odstránenia krvi z dresu. Pravidlá 4.4, 15.5, 15.10.2, 15.10.3, 17.1.1</p>
<p>4.27 (4.22) Na Svetovom pohári mužov si pri obrannom zákroku zranil nahrávač Holandska Peter Blange koleno. Zostal ležať na zemi, kde sa snažil lekár Holandska preveriť jeho zranenie. Okolo neho sa zatiaľ radili tréneri. Po asi dvoch minútach ošetrovania prehlásil Blange, že môže opäť pokračovať v hre. Rozhodca dal potom povel na pokračovanie v hre aj s Petrom Blangem na ihrisku. Bol tento postup rozhodcov správny?</p>	<p>Riešenie: Rozhodnutie prvého rozhodcu bolo správne. Na zabezpečenie bezpečnosti hráčov musí pri zranení prvý rozhodca okamžite prerušiť hru a dovoliť lekárovi družstva alebo zdravotníkovi vstúpiť na ihrisko. Ak sa zranenie zdá byť vážne, hráč by mal byť stiahnutý z ihriska aspoň na jednu rozohrávku. Základným pravidlom je, aby prvý rozhodca ponechal primeraný čas hráčovi a/alebo lekárovi družstva na posúdenie závažnosti zranenia a zároveň obmedziť čas pred prípadným striedaním. Odchod hráča z ihriska sa musí vykonať prostredníctvom riadneho striedania. Ak toto nie je možné, musí sa využiť výnimočné striedanie. Pravidlá 15.7, 17.1.2</p>
<p>4.28 (4.23) Počas setu nemecké družstvo využilo 5 striedaní. Jeden z nemeckých hráčov základnej zostavy, ktorý už bol medzitým vystriedaný a vrátil sa na ihrisko, sa zranil. Vystriedaný bol výnimočným striedaním. Prvý rozhodca rozhodol, že toto výnimočné striedanie je šiestym striedaním družstva Nemecka a že v tomto sete už nemajú k dispozícii ďalšie striedanie. Nemecký tréner protestoval proti tejto interpretácii pravidiel. Aká je správna interpretácia pravidiel?</p>	<p>Riešenie: Správna interpretácia pravidiel je, že zranený hráč môže byť vystriedaný výnimočným striedaním. Nemecký tréner na to môže využiť ktoréhokolvek hráča, ktorý v momente zranenia nebol na ihrisku, okrem libera a ním vymeneného hráča. Výnimočné striedanie sa nezapočítava do počtu riadnych striedaní a preto počet striedaní Nemecka zostal nezmenený. Pravidlá 15.1, 15.6, 15.7</p>
<p>4.29 (4.24) Počas rozohrávky došlo k zraneniu hráča s krvácaním. Po skončení rozohrávky si ho 1. rozhodca zavolať a inštruoval ho, aby si vyžiadal okamžitú lekársku pomoc, aby sa krvácanie zastavilo (je zakázané hrať s krvácajúcou ranou). Ošetrenie trvalo približne 1 minútu. Po zastavení krvácania sa pokračovalo v hre. Išlo o správny postup rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Je zakázané hrať s krvácajúcou ranou, a to bez ohľadu na závažnosť zranenia. Rozhodcovia musia okamžite prerušiť hru a inštruovať hráča, aby požiadal o zdravotnícke ošetrenie. V takomto prípade družstvo nie je povinné vystriedať hráča. Išlo preto o akceptovateľný postup 1. rozhodcu, keď neudelil družstvu trest za zdržiavanie ani nenalieval na družstvo, aby požiadalo o riadne prerušenie hry. Rozhodnutie Lekárskej komisie FIVB.</p>

Zdržiavanie hry

<p>4.30 (4.25) Pred začiatkom tretieho setu na Svetovom pohári mužov v stretnutí Japonska s Čínou vyzval prvý rozhodca družstvá, aby zaujali svoje miesta na ihrisku. Japonské družstvo na jeho výzvu nereagovalo. Keďže reakcia Japoncov bola príliš pomalá, napomenul ich prvý rozhodca za zdržiavanie (bez penalizácie). Japonské družstvo následne ihneď vošlo do ihriska. Bola reakcia prvého rozhodcu adekvátne?</p>	<p>Riešenie: Áno, prvý rozhodca postupoval správne. Družstvá musia byť vyzvané, aby zaujali svoje miesta na ihrisku. Ak nereagujú, prvý rozhodca im musí udeliť napomenutie za zdržiavanie, ktoré sa zaznamená v zápise o stretnutí. Ak ani potom družstvo nereaguje, družstvu sa udelí penalizácia za zdržiavanie (žltá karta). Ak ani potom družstvo nereaguje, považuje sa za družstvo, ktoré odmietlo hrať a vyhlási sa za neprítomné a prehrá stretnutie. Do zápisu sa zapíše stav 0-3: 0-25, 0-25, 0-25. Rovnaký postup sa uplatňuje v situácii, keď sa hráči družstva neskoro alebo pomaly vracajú z oddechového času. Pravidlá 6.4.1, 16.1</p>
<p>4.31 (4.26) Hráčky brazílskeho ženského družstva sa po víťaznej rozohrávke zhromaždili v strede ihriska a rozoberali stratégiu do ďalšej rozohrávky. Prvý rozhodca im nechal primeraný čas na zaujatie správneho postavenia (ako keby sa neradili) a potom zapískal a družstvu Brazílie udelil napomenutie za zdržiavanie, pretože hráčky neboli pripravené na podanie. Bolo toto rozhodnutie rozhodcu správne?</p>	<p>Riešenie: Bolo to správne rozhodnutie rozhodcu. Rozhodca nemá žiadny dôvod na to, aby povolil viac času ako je potrebné na zaujatie správneho postavenia na ďalšiu rozohrávku. V takomto prípade musí byť rozhodca veľmi citlivý. Musí umožniť primerané nadšenie a povzbudzovanie, ale nesmie pripustiť zdržiavanie hry. Pravidlá 16.1.2, 16.1.5</p>
<p>4.32 (4.27) Hráč odmietol pokračovať v hre, pretože povrch ihriska ostal po rybičke jeho spoluhráča mokrý. Aká je správna reakcia rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: V takomto prípade prvý rozhodca nesmie nikdy akceptovať žiadosť družstva o utieranie mokrého miesta na podlahe, pretože takáto žiadosť je dôvodom na trest za zdržiavanie. Rozhodca musí brať do úvahy viaceré faktory. „Rýchli utierači“ mali mokré miesto na podlahe poutierať. Aj hráči môžu používať malé uteráčky na utieranie podlahy. Ak sa prvý rozhodca domnieva, že je potrebné dodatočné utretie mokrého miesta, môže tak nechať urobiť. Ak na stretnutí nie je Riadiaca komisia, vedenie stretnutia je vždy na rozhodnutí prvého rozhodcu. Na stretnutiach, kde je prítomná Riadiaca komisia (Jury), predseda Jury môže nariadiť druhému rozhodcovi, aby povolil ďalšie utieranie, ak je mokré miesto veľké, teplota v hale nad 25 stupňov Celzia a vlhkosť vyššia ako 61%. Ak však nakoniec družstvo odmietne pokračovať v hre, rozhodca môže potrestať družstvo za zdržiavanie alebo za nepokračovanie v hre. Pravidlá 1.5, 5.1.2.2, 6.4.1, 16.2</p>

Vonkajší zásah

<p>4.33 (4.28) Počas stretnutia vbehli diváci do ihriska po vyrovnaných rozohrávkach a prerušili stretnutie protestmi proti rozhodnutiam rozhodcov. Aká je správna reakcia rozhodcov?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca musí prerušiť stretnutie a organizátor spolu s Riadiacou komisiou urobiť kroky k obnoveniu poriadku. Takéto prerušenia by mali byť zapísané v zápise o stretnutí. Pravidlá 17.2, 17.3</p>
<p>4.34 (4.29) Počas stretnutia žien Kuby a Kanady na Olympijských hrách došlo ku kolízii medzi TV kamerou a jednou z hráčok. Počas podania kubánskej hráčky sa pohyblivá kamera dostala tak nízko, že zasiahla podávajúcu hráčku. Hráčka napriek tomu pokračovala vo výkone podania a podarilo sa jej podať do ihriska, takže rozohrávka mohla pokračovať. Prvý rozhodca neprerušil hru ani nenariadil opakovanie rozohrávky. Zo strany Kuby neboli žiadne protesty. Bolo rozhodnutie prvého rozhodcu správne?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca urobil v tomto prípade dobre, pretože to bolo atraktívne a spôsobilo to zvýšený záujem a nadšenie divákov. V inom prípade by však prvý rozhodca mal zvážiť opakovanie rozohrávky.</p>

KAPITOLA 5: LIBERO

<p>5.1 Na začiatku stretnutia na Majstrovstvách sveta mužov odovzdal americký tréner Doug Beal lístok s postavením. Ešte predtým, ako stihol druhý rozhodca skontrolovať postavenie, americké Libero Eric Sullivan vymenil zadného hráča Nygaarda. Aký má byť postup druhého rozhodcu počas kontroly postavenia na začiatku stretnutia?</p>	<p>Riešenie: Hráč základnej zostavy Nygaard musí byť v čase kontroly postavenia na ihrisku. Preto sa Nygaard musí urýchlene vrátiť späť do ihriska bez ďalšieho napomínania alebo penalizácie. Akonáhle druhý rozhodca dokončí kontrolu postavenia, Sullivan môže Nygaarda vymeniť. Ak sa takáto situácia v stretnutí zopakuje alebo tím dôjde k príliš veľkému zdržaniu, prvý rozhodca to môže posúdiť ako zdržiavanie a potrestať družstvo za zdržiavanie. Pravidlo 19.3.2.2</p>
<p>5.2 Družstvo má sedem hráčov vrátane libera. V druhom sete je hráč základnej zostavy č. 6 diskvalifikovaný. Rozhodca vyhlásil družstvo za nekompletné a prisúdil víťazstvo v stretnutí súperovi. Je toto rozhodnutie prvého rozhodcu správne?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca rozhodol správne, pretože libero sa nemôže zúčastniť žiadneho striedania, pričom diskvalifikovaný hráč musí byť vystriedaný riadnym striedaním. Keďže k dispozícii na riadne striedanie už nie sú žiadni hráči, rozhodnutie je správne. Pravidlá 6.4.3, 19</p>
<p>5.3 Červené družstvo malo iba osem hráčov vrátane libera. V druhom sete bol hráč č. 6 vystriedaný a neskôr sa vrátil späť na ihrisko. Následne bol hráč č. 6 diskvalifikovaný. V čase diskvalifikácie bol libero na lavičke. Aký je správny postup rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Keďže hráč č. 6 nemohol byť riadne vystriedaný, rozhodca vyhlási družstvo za nekompletné pre príslušný set. Pravidlá 6.4.3, 15.7, 15.8, 19.3.2</p>
<p>5.4 Družstvo má sedem hráčov vrátane libera. V druhom sete sa zranil hráč základnej zostavy č. 6. Prvý rozhodca povolil liberovi zraneného hráča nahradiť riadnym striedaním a stretnutie sa skončilo v tomto postavení. Bolo rozhodnutie rozhodcu správne?</p>	<p>Riešenie: Rozhodca nerozhodol správne. Libero sa nemôže zúčastniť ani riadneho ani výnimočného striedania. Družstvo má dve možnosti. Ak je hráč č. 6 v prednej zóne v momente zranenia, družstvo môže požiadať o tri minúty na ošetrenie. Ak hráč nemôže pokračovať, družstvo prehrá set a prípadne aj stretnutie. Ak je však zranený hráč č. 6 v zadnej zóne a libero je na lavičke, družstvo môže vymeniť tohto hráča za libero až do doby, kým by tento hráč mal postúpiť do prednej zóny. Následne sa hráč č. 6 musí vrátiť do hry alebo je jeho družstvo vyhlásené za nekompletné. Pravidlá 15.7, 15.8, 17, 19.3.2</p>
<p>5.5 Libero je na ihrisku namiesto hráča č. 5. V tom momente je Libero vylúčené do konca setu. Aký je správny postup?</p>	<p>Riešenie: V prípade vylúčenia alebo diskvalifikácie libera a ak má družstvo dve liberá, tréner môže ihneď zmeniť (a vymeniť) potrestané aktívne libero za rezervné libero. Ak má družstvo len jedno libero, hráč č. 5 sa musí ihneď vrátiť na ihrisko namiesto Libera. V tomto prípade družstvo nemôže používať</p>

	<p>Libero až do konca setu. V ďalšom sete Libero môže pokračovať v hre. Ak by bolo Libero diskvalifikované, družstvo nemá právo používať toto Libero do konca stretnutia. Pravidlá 6.4.3, 19.1.1, 19.3.2, 19.3.3</p>
<p>5.6 Americké libero Eric Sullivan bol v pozícii 5. Družstvo USA vyhralo nasledujúcu rozohrávku a otočilo sa. Libero bolo správne vymenené hráčom základnej zostavy Jeffom Nygaardom č. 2, ktorý išiel do prednej zóny. Pred začiatkom ďalšej rozohrávky sa rozhodol tréner USA Doug Beal vystriedať riadnym striedaním hráča č. 2 namiesto neho išiel na ihrisko Tom Hoff s č. 7. Obe tieto akcie sa odohrali v rámci jedného prerušenia hry. Urobil rozhodca správne, keď povolil obe „zmeny“ - výmenu libera i riadne striedanie?</p>	<p>Riešenie: Tento postup je správny. Dôležitá je však správna terminológia, aby nedošlo k prípadným protestom. Libero je vymenený hráčom základnej zostavy Nygaardom č. 2. Č. 7 Hoff potom vystriedal Nygaarda. To znamená, že v rámci jedného prerušenia bolo len jedno riadne striedanie, ktoré bolo zapísané do zápisu o stretnutí, a k žiadnemu porušeniu pravidiel nedošlo. Pravidlá 15.3.2, 19.3.2</p>
<p>5.7 Na nórskom Západnom pohári neskoro zareagovalo libero na výmenu hráča v pozícii 1. Výmena sa uskutočnila po zapísknutí prvého rozhodcu na podanie, avšak pred samotným výkonom podania. Aká je správna reakcia prvého rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca nechá dokončiť rozohrávku. Po rozohrávke by mal družstvo ústne upozorniť na neskorú výmenu. Každá ďalšia takáto neskorá výmena by mala byť ihneď potrestaná za zdržiavanie, t.j. musí sa prerušiť rozohrávka. Ak však k výmene dôjde až po výkone podania, prvý rozhodca to musí odpísať ako chybu v postavení. Pravidlo 19.3.2.3</p>
<p>5.8 Počas juniorských Majstrovstiev NORCECA žien hralo USA s Mexikom. Americká špecialistka na podanie Candace McNameeová vystriedala z ihriska strednú blokárku Amber Holmquistovú. Po podaní McNameeovej ju vymenilo libero Erin Birdová. Keď sa Birdová otočila (postúpila) do prednej zóny, vymenila ju Holmquistová normálnou „výmenou libera“. V tomto momente si americký tréner Deitre Collins uvedomil, že do ihriska vošla nelegálne Holmquistová. Stlačil zvukové znamenie a požiadal o riadne striedanie Holmquistovej namiesto McNameeovej. Zároveň sa pokúšal poslať na ihrisko McNameeovú namiesto Holmquistovej, aby sa toto striedanie mohlo vôbec uskutočniť. Keďže prvý rozhodca bol pripravený povoliť Američankám podanie, druhý rozhodca odmietol neoprávnenú žiadosť amerického družstva. Prvý rozhodca si však všimol, že išiel dať povel na podanie v situácii, kedy malo americké družstvo na ihrisku nesprávnu hráčku. Povolil preto riadne</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca bol úplne jasne majstrom „umenia rozhodovať“. V záujme umožniť hráčom hrať s čo možno najmenšími zásahmi rozhodcov urobil prvý rozhodca správne rozhodnutie. Keby sa takéto chyby amerického družstva opakovali, museli by sa použiť ďalšie tresty.</p>

<p>striedanie a napomenul americké družstvo za zdržiavanie. Celkovo to len veľmi mierne narušilo hru. Bolo to správne?</p>	
<p>5.9 Na Majstrovstvách sveta mužov v zápase medzi USA a Gréckom bol stredným blokárom v základnej zostave Jeff Nygaard. Keď sa Nygaard dostal na podanie, americký tréner Doug Beal ho vystriedal za špecialitu na podanie Chipa McCawa. Po strate podania bol McCaw vymenený liberom Ericom Sullivanom. Keď sa mal Sullivan dostať do prednej zóny, vbehol do ihriska Nygaard a vymenil ho. Po prebehnutí dvoch rozohrávok si Gréci uvedomili, že výmena bola nesprávna, pretože Nygaard nevystriedal McCawa. Grécke družstvo podalo proti tejto situácii protest. Na porade Jury (judge conference) sa rozhodlo, že USA môže vystriedať Nygaarda späť na ihrisko namiesto McCawa bez trestu. Bolo toto rozhodnutie správne?</p>	<p>Riešenie: Riešenie sa skladá z troch častí:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Keďže takáto situácia nebola presne špecifikovaná v pravidlách, pravidlo 23.2.3 hovorí, že prvý rozhodca má právomoc rozhodovať o všetkých otázkach, vrátane tých, ktoré nie sú v pravidlách. 2. V tejto situácii malo byť družstvo USA penalizované bodom a podaním súperovi za nesprávne striedanie, a strata ďalších bodov by sa mala potvrdiť ďalšími dôkazmi, vrátane zápisu na výmeny Libera (R6). Ak je možné zistiť, koľko bodov získalo družstvo v nesprávnom postavení (striedaní), mali by sa odpočítať družstvu USA. Ak to nie je možné, žiadne body sa neodpočítavajú. Na to, aby sa Nygaard dostal na ihrisko, muselo družstvo USA požiadať o riadne striedanie Nygaarda za McCawa. 3. Správna výmena/striedanie v tejto situácii je nasledovné: V čase, keď sa mal Sullivan otočiť do prednej zóny, mal ho vymeniť McCaw. Následne mal tréner Beal požiadať o riadne striedanie Nygaarda za McCawa. Tieto výmeny/striedania sa musia uskutočniť v rámci jedného prerušenia hry. <p>Pravidlá 19.3.2.1, 23.2.3</p>
<p>5.10 Počas stretnutia na Svetovom pohári mužov hrala Argentína s Kanadou. Rozhodca zapískal na podanie argentínskeho podávajúcemu hráčovi Hugovi Contemu. V tom momente si Conte uvedomil, že argentínske libero odišlo z ihriska ale na jeho miesto sa nevrátil správny hráč, čiže družstvo Argentíny malo na ihrisku len päť hráčov (vrátane neho). Conte zdržiaval výkon podania čo najdlhšie a potom podal. V momente výkonu podania bol meniaci sa hráč v pozícii jedna, ale jeho správna pozícia bola štyri. Bol jasne v chybnom postavení. Družstvá pokračovali v rozohrávke, ktorú vyhralo družstvo Argentíny. Po jej skončení prišiel kanadský kapitán v hre k prvému rozhodcovi so žiadosťou o vysvetlenie jeho rozhodnutia nechať pokračovať v hre, keď on očakával, že</p>	<p>Riešenie: V tejto situácii došlo k trom chybám. Prvou bolo to, že rozhodca nesmie dať povel na podanie, kým družstvo nie je pripravené na hru a podávajúci hráč nemá loptu. Mal počkať so zapísknutím na podanie. Ak by to spôsobilo zdržanie hry, argentínske družstvo malo byť potrestané za zdržiavanie. Druhou bolo, že výmeny libera sa môžu konať len pred zapísknutím na podanie. A tou treťou bolo to, že Argentína bola jasne v chybnom postavení v momente podania. Keďže Argentína bola v chybnom postavení, mali stratiť rozohrávku. Ak by bol meniaci sa hráč v momente podania už v pozícii štyri, rozohrávka sa mala dohrať a družstvo Argentíny malo byť potrestané v zmysle pravidla 19.3.2.3.</p> <p>Pravidlá 7.5.1, 12.3, 19.3.2.2, 19.3.2.3</p>

<p>Kanada vyhrá rozohrávku kvôli chybnému postaveniu Argentíny. Prvý rozhodca odmietol sťažnosti a výsledok rozohrávky ponechal v platnosti. Aké malo byť rozhodnutie prvého rozhodcu?</p>	
<p>5.11 Počas stretnutia bolo libero na ihrisku namiesto hráča č. 6. Počas behu za loptou si libero zranilo sval na nohe a nemohlo pokračovať v hre. Tréner sa rozhodol, že ako nové libero chce menovať hráča č. 6. Je to možné?</p>	<p>Riešenie: V prípade zranenia/ochorenia libera, ak má družstvo dve liberá, tréner môže okamžite zmeniť zranené aktívne libero za rezervné. Ak sa zraní rezervné libero, tréner môže menovať nové libero z hráčov, ktorí nie sú v momente menovania na ihrisku. Ak má družstvo len jedno libero, postup je rovnaký ako v prípade zranenia rezervného libera. Riešenie situácie je preto závislé na počte liberov v družstve. Ak je len jedno, hráč č. 6 musí najskôr vymeniť zranené libero. Potom tréner využije riadne striedanie, aby sa hráč č. 6 dostal na lavičku. Následne môže hráča č. 6 menovať novým liberom. Ak by hráč č. 6 nemohol byť v sete riadne vystriedaný, až do skončenia setu by sa nemohol stať novým liberom. V prípade, že má družstvo rezervné libero, tréner môže použiť len jeho. Pravidlá 19.1.3, 19.3.3.1</p>
<p>5.12 V európskom stretnutí medzi Nyborgom a Varhaugom bol tréner zároveň liberom. Keď nebol tréner na ihrisku, pohyboval sa medzi predĺžením útočnej čiary a zónou rozcvičovania, pričom dával inštrukcie svojmu družstvu. Rozhodca mu v tom nezabránil. Bolo to správne rozhodnutie rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Rozhodca postupoval správne. Pravidlá hovoria, že libero nemôže byť kapitánom v hre ani družstva. Pravidlá však nezakazujú liberovi byť zároveň trénerom družstva. Preto liberu/trénerovi bola takáto zdvojená funkcia povolená a rozhodca netrval na tom, aby zostal sedieť na lavičke. Pravidlá 5.2.3.4, 19.1.3</p>
<p>5.13 Muži USA hrali na Olympijských hrách proti Argentíne. Stredný blokár USA Tom Hoff sedel na lavičke družstva, pretože ho vymenil libero Eric Sullivan. Keď sa Sullivan dostal z pozície 6 do pozície 5, Hoff z nepozornosti vošiel do ihriska a Sullivan (mysliac si zrejme to isté, alebo preto, že ho k tomu dotlačil jeho spoluhráč) odchádzal z ihriska, a takmer ho opustil. Takmer okamžite si Hoff uvedomil, že urobil chybu a rýchlo sa opäť vymenil so Sullivanom. Prvý rozhodca ignoroval túto „chybnú“ výmenu a zapískal na podanie. Bolo toto rozhodnutie prvého rozhodcu správne?</p>	<p>Riešenie: Pravidlo 19.3.2.1 hovorí, že medzi dvomi výmenami libera musí prebehnúť aspoň jedna rozohrávka. Avšak v tomto prípade rozhodca nepovažoval túto „zámenu“ za kompletnú výmenu libera. Ak dôjde k takejto situácii (zvyčajne omylom) a nespôsobí zdržanie hry, nerieši sa a pokračuje sa normálne v hre bez ďalšieho prerušenia – aj to je sčasti „umenie rozhodovať“. Ak by však Sullivan zišiel z ihriska a bez odohrania rozohrávky vymenil iného hráča, družstvo USA by bolo potrestané bodom a podaním súperovi a nesprávna výmena by sa musela opraviť. Pravidlo 19.3.2.1</p>
<p>5.14 V stretnutí Kuvajtskej ligy sa dostalo libero do prednej zóny do pozície 4. Po dosiahnutí troch bodov si prvý rozhodca všimol chybné postavenie. Aké je správne rozhodnutie</p>	<p>Riešenie: Libero nie je v chybnom postavení až do momentu, kým sa podávajúci hráč dotkne lopty pri podaní. Úlohou asistenta zapisovateľa je upozorniť rozhodcov, že</p>

rozhodcu?	<p>libero je na ihrisku v čase, kedy má byť na lavičke. Rozhodcovia by mali za pomoci asistenta zapisovateľa ihneď určiť, v koľkých rozohrávkach bolo libero v nesprávnom postavení.</p> <p>Družstvo, ktoré má chybné postavenie, sa trestá bodom a podaním súperovi a zrušia sa mu aj všetky body, ktoré získalo v tomto chybnom postavení. Zároveň sa postavenie na ihrisku opraví a pokračuje sa v hre.</p> <p>Pravidlá 7.5.4, 19.3.1.1, 26.2.2.1, 26.2.2.2</p>
<p>5.15</p> <p>Na Majstrovstvách Ázie mužov sa počas oficiálnej rozcvičky zranilo libero. Tréner požiadal o menovanie nového libera, pričom novým liberom sa mal stať kapitán družstva (zároveň už bol v základnej zostave pre prvý set). Prvý rozhodca túto žiadosť odmietol, pretože pravidlá zakazujú liberovi byť kapitánom družstva alebo kapitánom v hre. Bolo rozhodnutie rozhodcu správne?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>1. rozhodca nerozhodol správne.</p> <p>Ak má družstvo dve liberá, tréner môže ihneď zmeniť zranené aktívne libero za rezervné libero. Ak sa zraní rezervné libero, tréner môže menovať nové libero z hráčov, ktorí nie sú v momente menovania na ihrisku.</p> <p>Ak má družstvo len jedno libero, postup je rovnaký ako v prípade zranenia rezervného libera.</p> <p>Rozhodnutie rozhodcu v tomto prípade nebolo správne. Hoci je pravda, že libero nemôže byť zároveň ako kapitán v hre alebo kapitán družstva, ak ide o „vyššiu moc“, kapitán družstva sa môže vzdať svojej funkcie a s tým súvisiacich práv a povinností, aby mohol pôsobiť vo funkcii nového libera. Keďže kapitán bol už zapísaný v základnej zostave pre prvý set, celé by to malo vyzeráť nasledovne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vystriedanie kapitána družstva iným hráčom riadnym striedaním pred začiatkom stretnutia; 2. Žiadosť trénera o označenie nového kapitána družstva; 3. Menovanie nového libera; 4. Žiadosť rozhodcov, aby si nové libero vymenilo dres alebo použilo pripravenú kontrastnú vestu); 5. Požiadanie zapisovateľa o zapísanie: <ul style="list-style-type: none"> • Preregistrovanie pôvodného kapitána družstva na nové libero (menovanie nového libera); • Zaznačenie nového kapitána družstva; <p>Všetky podrobnosti týkajúce sa označenia kapitána a menovania nového libera musia byť zaznamenané v kolónke „Poznámky“ v zápise o stretnutí.</p> <p>Pravidlá 5, 19.1.4, 19.2</p>
<p>5.16</p> <p>Po dvoch zlých prihrávkach družstva A stiahol tréner družstva libero z pozície 6 a okamžite ho poslal, aby vymenil hráča v pozícii 5 (bez odohrania rozohrávky medzi</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Prvý rozhodca rozhodol správne. Až do úderu do lopty pri podaní nedošlo žiadnej chybe. Vo všeobecnosti je sledovanie postavenia prijímajúceho družstva</p>

<p>výmenny). Druhý rozhodca si túto dvojitú výmenu nevšimol. Prvý rozhodca to však videl, no napriek tomu povolil podanie a v momente úderu do lopty pri podaní odpískal chybu v postavení prijímajúceho družstva. Postupoval prvý rozhodca správne?</p>	<p>v kompetencii druhého rozhodcu. Keďže v tomto prípade libero nemalo právo byť počas rozohrávky na ihrisku (a rozohrávka sa začína úderom do lopty pri podaní) a druhý rozhodca si túto chybnú výmenu nevšimol, prvý rozhodca nesmie vedome dovoliť činnosť proti pravidlám a odpískaním chyby musí pomôcť druhému rozhodcovi. V stretnutiach, na ktorých je aj asistent zapisovateľa, je jeho úlohou sledovať výmeny libera. V takomto prípade musí ihneď po podaní stlačiť zvukovú signalizáciu a signalizovať rozhodcom chybu. Pravidlá 19.3.2.1, 19.3.2.2, 19.3.2.3, 23.2.3</p>
<p>5.17 Po skončení rozohrávky bol libero vymenený normálnym hráčom. Rozhodca zapískal na ďalšie podanie. Po podaní sa jedna z rezervných lôpt zakotúfala do ihriska a prvý rozhodca odpískal „obojsmernú chybu“ – opakovanie rozohrávky. Skôr, než stihol rozhodca zapísať na opakované podanie, libero sa pokúsil vymeniť hráča v pozícii 6. Druhý rozhodca ho zavolať späť.</p>	<p>Riešenie: Rozhodnutie druhého rozhodcu bolo nesprávne. Rozohrávka v skutočnosti končí udelením bodu jednému z družstiev. Keďže rozohrávka bola zrušená, medzi dvomi výmenny nebola žiadna rozohrávka, avšak rozhodcovia nesmú napomáhať družstvám predísť chybe. Pravidlo 19.3.2.1</p>
<p>5.18 Na Olympijských hrách v Aténach sa počas hry zranilo libero talianskeho družstva mužov. Druhý rozhodca povolil lekárovi za prítomnosti trénera vstúpiť do ihriska, aby skontrolovali závažnosť zranenia. Rozhodli sa stiahnuť libero z ihriska a poslať tam vymeneného hráča. Tesne potom, ako odvedli libero z ihriska, prehlásil, že je v poriadku a trval na svojom návrate na ihrisko. Rozhodcovia povolili, aby sa libero vrátilo späť a on opäť vymenil hráča.</p>	<p>Riešenie: Nie, toto by sa nemalo povoliť. Aj keď v tomto prípade išlo o zranenie, libero mohlo byť vymenené normálnou výmenou. Libero má možnosť pokračovať v stretnutí, pokiaľ nebolo zmenené za rezervné libero alebo pokiaľ nedošlo k menovaniu nového libera za zranené rezervné libero. Pravidlo 19.3.3.1 Z toho vyplýva, že táto situácia bola chybné vyriešená, nakoľko sa uskutočnili dve výmeny libera bez prebehnutia rozohrávky. Pravidlo 19.3.2.1</p>
<p>5.19 Libero družstva A sa zranilo v kritickom bode stretnutia. Tréner žiadal o okamžité menovanie nového libera a liberom vymenený hráč ihneď vošiel do ihriska ako nové libero. Môže sa takáto situácia povoliť?</p>	<p>Riešenie: Rozhodcovia by takéto riešenie nemali dovoliť. Znenie pravidiel má za cieľ chrániť družstvá pred pochybnými stratégiami. Čo by sa napríklad stalo, keby sa nové libero dostalo až do pozície 4? Kto by ho vymenil? Odpoveď je – nikto. Družstvo by sa stalo nekompletným. Postupovať by sa malo nasledovne: Ak má družstvo dve liberá, tréner môže ihneď zmeniť zranené aktívne libero za rezervné libero. Ak sa zraní rezervné libero, tréner môže menovať nové libero z hráčov, ktorí nie sú v momente menovania na ihrisku. Ak má družstvo len jedno libero, postup je rovnaký ako v prípade zranenia rezervného libera. Zranené Libero musí byť ihneď vymenené</p>

	<p>hráčom, ktorého predtým vymenilo. Tento hráč by mal byť riadne vystriedaný. Po striedaní môže byť menovaný ako nové Libero.</p> <p>Vstúpiť do ihriska však môže až po prebehnutí aspoň jednej rozohrávky.</p> <p>Pravidlá 15.6.2, 19.3.2.1, 19.3.3.1</p>
<p>5.20</p> <p>Libero družstva A si počas stretnutia zranilo rameno, a preto bolo menované nové libero. Pôvodné libero sedelo na lavičke až do konca stretnutia. Môžu to rozhodcovia dovoliť?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Hráči, ktorí sa nemôžu zúčastniť rozcvičky, by nemali byť zapísaní v zápise o stretnutí, a teda nesmú ani sedieť na lavičke ako členovia družstva. V tomto prípade sa však zranenie stalo neskôr počas stretnutia, hráč mohol chodiť a nespôsobil prekážku alebo nebezpečenstvo pre družstvo. Najmä posledný bod je rozhodujúci. Preto tento hráč môže zostať na lavičke. Ak by bol hráč imobilný alebo si vyžaduje ďalšie ošetrenie, lekár družstva by ho mal uložiť za lavičku alebo na bezpečné miesto mimo Súťažného priestoru.</p> <p>Obrázok 1a a Definície</p>
<p>5.21</p> <p>Počas stretnutia pohár NORCECA vošlo libero družstva A za stavu 11:11 do ihriska do pozície 5. V rovnakom čase bol penalizovaný hráč družstva B za hrubé správanie a družstvo A získalo rozohrávku. Družstvo A sa preto muselo otočiť o jedno postavenie. Rozhodcovia povolili ďalšiu výmenu libera napriek tomu, že bola v tom istom prerušení hry, pretože si uvedomovali nevyhnutnosť tejto výmeny. Bolo to správne rozhodnutie?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Rozhodnutie bolo správne. Keďže družstvo A získalo bod a podanie, museli sa otočiť o jedno postavenie. Za normálnych okolností musí byť medzi dvomi výmenami aspoň jedna rozohrávka. Táto situácia sa však posudzuje, ako keby prebehla dokončená rozohrávka.</p> <p>19.3.1.2</p>
<p>5.22</p> <p>Počas druhého setu finále Anglického pohára sa libero sťažovalo, že sa zle cíti. Lekár družstva odmeral telesnú teplotu liberovi a zistil, že ju má výrazne zvýšenú (40,5 stupňa Celzia). Spôsobila to náhla vírusová infekcia. Lekár zakázal akúkoľvek ďalšiu účasť libera v stretnutí. Je v takejto situácii možné menovať nové libero?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Ak má družstvo dve liberá, v prípade ochorenia alebo zranenia aktívneho libera môže byť zmenené za rezervné libero. Ak má družstvo len jedno libero alebo ak sa zraní/ochore rezervné libero, kým je na ihrisku, ako nové libero môže byť menovaný ktorýkoľvek hráč, ktorý nie je na ihrisku v momente menovania.</p> <p>Pravidlo 19.3.3.1</p>
<p>5.23</p> <p>Počas finálového stretnutia Majstrovstiev sveta mužov 2006 sa zranilo libero Poľska. Tréner sa rozhodol vymeniť ho ihneď za hráča č. 17, ktorý bol v momente zranenia mimo ihriska, a predtým nebol vymenený liberom. Poslal ho na ihrisko bez odohrania rozohrávky. Rozhodcovia tento postup povolili. Bola to správna výmena?</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Voľné zmeny boli zatiaľ len testované a neboli ešte schválené Kongresom. Ak dôjde k zraneniu libera na ihrisku, musí byť najskôr vymenený pôvodným hráčom. Až potom môže dôjsť k menovaniu nového libera alebo k zmene libera (ak má družstvo druhé libero). Preto v tomto prípade nešlo o správny postup druhého rozhodcu.</p> <p>Pravidlo 19.3.2.1</p>
<p>5.24</p> <p>Pred stretnutím zapisovateľ zapísal meno</p>	<p>Riešenie:</p> <p>Ide o administratívnu chybu a pre družstvo</p>

<p>libero a jeho číslo „9“ do zoznamu 12 hráčov družstva A v zápise o stretnutí. Vo zvláštnom riadku pre libero však uviedol k jeho menu číslo „15“. Tréner i kapitán družstva podpísali zápis. Za stavu 15:10 pre družstvo „A“ v prvom sete zapisovateľ túto chybu objavil. Aké je správne rozhodnutie?</p>	<p>nebude mať následky. Zapisovateľ opraví číslo v kolónke „Poznámky“. Pravidlo 19.1.2</p>
<p>5.25 V prvom sete hralo libero družstva „A“ v tričku rovnakej farby a vzoru ako ostatní hráči. Set skončil víťazstvom 25:21 pre toto družstvo. Pred začiatkom druhého setu protestoval tréner družstva B proti tejto situácii a proti výsledku prvého setu. Aké je správne rozhodnutie?</p>	<p>Riešenie: Keďže nesprávne tričko nemá vplyv na hru, výsledok prvého setu nebude zrušený. Libero si musí vymeniť tričko. Pravidlo 19.2</p>
<p>5.26 (nové) V stretnutí Svetovej ligy medzi Japonskom a Bulharskom sa rozhodol japonský tréner zmeniť hrajúce libero č. 7 rezervným liberom č. 1. Poslal preto rezervné libero s tabuľkou na striedanie č. 7 do zóny striedania, kde došlo k zmene podobne ako pri striedaní. Druhý rozhodca informoval zapisovateľa, aby túto zmenu zaznačil do časti Poznámky v zápise o stretnutí. Išlo o správny postup?</p>	<p>Riešenie: Zmena libera by mala prebehnúť v zóne výmen libera bez akýchkoľvek formalít, t.j. bez tabuľky na striedanie. Ak je hrajúce libero na ihrisku, musí byť najskôr vymenené pôvodným hráčom. Potom tréner musí informovať druhého rozhodcu o zmene a po prebehnutí jednej rozohrávky môže rezervné libero jednoducho vstúpiť do ihriska. Pravidlá 19.3.2.1, 19.3.2.2, 19.3.2.4, 19.3.3.1</p>
<p>5.27 (nové) Dvaja hráči sa pokúšali o blokovanie súperovho útočného úderu a vyskočili pri sieti. Spolu s nimi vyskočil aj libero, avšak ani v jednom okamihu nebol časťou svojho tela nad úrovňou horného okraja siete. I napriek tomu druhý rozhodca odpísal túto situáciu ako pokus o blok. Bolo jeho rozhodnutie správne?</p>	<p>Riešenie: Nie, jeho rozhodnutie nebolo správne. Keďže libero sa ani v jednom okamihu nedostal ani jednou časťou svojho tela nad úroveň siete, jeho výskok nemožno považovať za pokus o blok. Pravidlo 14.1.1, 14.1.2, 14.1.3</p>

KAPITOLA 6: SPRÁVANIE ÚČASTNÍKOV

<p>6.1 Na svetovom pohári odkopol po skončení rozohrávky znechutený španielsky hráč loptu. Prvý rozhodca napomenul hráča za malý priestupok. Bola to správna reakcia zo strany prvého rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Ide o správnu reakcia prvého rozhodcu. Takéto malé previnenia musí prvý rozhodca mať pod kontrolou. Ak by však bolo odkopnutie nebezpečné pre hráčov, rozhodcov alebo divákov alebo bolo prejavom hrubého správania, rozhodca má právo posúdiť to ako hrubé správanie a potrestať hráča penalizáciou (žltou kartou). Zapisovateľ zapíše trest s číslom hráča do kolónky trestov v zápise o stretnutí. Hoci prvý rozhodca môže ústne napomenúť hráča za malý priestupok alebo družstvo prostredníctvom kapitána v hre za opakované malé previnenia členov družstva, má právo prejsť ihneď k trestom, ak bolo nevhodné správanie závažnejšieho charakteru. Pravidlá 21.1, 21.2</p>
<p>6.2 Na Svetovom pohári mužov hralo Holandsko proti Kube. Počas veľmi bojovného druhého setu senzačne nahral holandský nahrávač Peter Blange loptu, čím zmiatol kubánskych blokárov. Holandský smečiar v. d. Meulen tvrdo zasmečoval loptu do ihriska súpera. Počas snahy kubánskych blokárov zablokovať útok v. d. Muelena, kubánsky nahrávač Diago zámerne potiahol spodok siete, aby si rozhodcovia mysleli, že v. d. Muelen sa jej dotkol. Druhý rozhodca to spozoroval tento pokus o oklamanie a odpískal rozohrávku pre holandské družstvo. Prvý rozhodca následne napomenul Diaga. Bol to správny trest pre Diaga?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca nerozhodol správne. Rozohrávku malo vyhrať družstvo Holandska kvôli dotyku kubánskeho hráča so sieťou, ktorý ovplyvnil hru. Diago mal byť následne penalizovaný (žltá karta – bod a podanie pre súpera) za hrubé správanie (úmysel oklamať rozhodcov). Pravidlá 21.2.1, 21.3</p>
<p>6.3 V stretnutí Svetovej ligy sa postavil tréner Brazílie po skončení rozohrávky a začal mávať rukami, čím vyjadroval svoje znechutenie z rozhodnutia rozhodcu. Je to povolené?</p>	<p>Riešenie: Trénerovi by sa malo umožniť, aby vyjadril určité normálne reakcie. Ak rozhodca posúdi túto reakciu ako malý priestupok, mal by ho ihneď napomenúť. Ak sa takéto správanie opakuje, mal by byť penalizovaný žltou kartou za hrubé správanie. Pokiaľ k takejto reakcii dôjde počas rozohrávky, penalizácia by sa mala udeliť po skončení rozohrávky a mala by byť ako dodatok k jej výsledku. Počas niektorých dôležitých svetových súťaží môžu Špeciálne rozhodcovské inštrukcie obsahovať aj ďalšie tresty. Pravidlá 5.2, 21.1, 21.2, 21.3</p>

<p>6.4 Medzi setmi povedal modrý hráč č. 3 hanlivú poznámku na adresu rozhodcu a prvý rozhodca ho penalizoval za hrubé správanie. Modré družstvo malo mať právo podania v nasledujúcom sete. Aký je správny postup prvého rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Tresty udelené medzi setmi sa dávajú na začiatku nasledujúceho setu. Pred prvým podaním preto prvý rozhodca signalizuje penalizáciu a stratu rozohrávky modrého družstva. Prijímajúce družstvo tak získa jeden bod, podanie a musí sa otočiť o jedno postavenie.</p> <p>Pravidlo 21.5 Ak dôjde k situácii, kedy sú penalizované obe družstvá, ako prvé je penalizované podávajúce družstvo a až potom prijímajúce. Do zápisu sa tresty udelené medzi setmi zapíšu nasledovne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Napomenutie hráča podávajúceho družstva – bez penalizácie, bez zapísania do zápisu. 2. Napomenutie hráča prijímajúceho družstva – bez penalizácie, bez zapísania do zápisu. 3. Penalizácia hráča podávajúceho družstva – strata rozohrávky podávajúceho družstva. Prijímajúce družstvo získa bod a podanie a musí sa otočiť o jedno postavenie. 4. Penalizácia hráča prijímajúceho družstva – bod pridelený podávajúcemu družstvu. 5. Penalizácia oboch družstiev nezávisle na poradí: <ol style="list-style-type: none"> a) Potrestanie podávajúceho družstva stratou rozohrávky, bod prijímajúcemu družstvu. b) Prijímajúce družstvo sa otočí o jedno postavenie. Následne stratí rozohrávku kvôli penalizácii. c) Pôvodné podávajúce družstvo sa otočí o jedno postavenie, získa bod a podávať bude hráč pôvodne v pozícii 2. Stav bude 1-1. d) Skóre sa pripočítava len v prípade, že boli penalizované obe družstvá. Ak teda dôjde k dvojitej penalizácii za stavu 24-25, neznamenaloby to ukončenie setu za stavu 24-26, ale skóre po dvojitej penalizácii bude 25-26.
<p>6.5 Družstvo mužov USA prijímalo podanie. Lloy Ball bol zadným nahrávačom. Americký prijímajúci hráč prihral loptu tak zle, že Ball nemal ani najmenšiu šancu sa dotknúť lopty. Jeho reakciou bolo prudké stiahnutie spodnej časti siete hneď po dopade lopty mimo ihriska. Treba takéto správanie považovať za nevhodné?</p>	<p>Riešenie: Podľa Pravidla 21.3 má rozhodca právo trestať hráčov na základe závažnosti previnenia. Potiahnutie siete je normálnou emotívnou reakciou sklamaného hráča, ktorá sa dá zvládnuť aj „umením rozhodovať“. V niektorých prípadoch sa však zámerné potiahnutie siete môže považovať za hrubé správanie a preto sa môže patrične potrestať. V tomto prípade však nešlo o pokus o zavádzanie rozhodcu počas hry,</p>

	<p>preto by hráč nemal byť potrestaný penalizáciou za hrubé správanie. Pravidlá 21.2, 21.2.1, 21.3</p>
<p>6.6 Hráč bol rozhorčený rozhodnutím prvého rozhodcu o tečovanej lopte na bloku. Z rozčúlenia stiahol sieť. Prvý rozhodca mu ukázal, aby sa vrátil do svojej pozície. Hráč však napriek napomenutiu prvého rozhodcu išiel smerom k rozhodcovi a divoko vykrikoval a gestikuloval. Rozhodca posúdil toto správanie ako urážlivé a vylúčil ho do konca setu (červená karta). Je takáto reakcia rozhodcu správna?</p>	<p>Riešenie: Reakcia prvého rozhodcu sa zdá byť správna. Na začiatku sa snažil zvládnuť problém napomenutím a uvedením hráča do správnej pozície. Keďže sa mu to nepodarilo, rozhodca mal právo potrestať hráča v zmysle pravidla 21.3. Toto pravidlo umožňuje rozhodcovi použiť trest podľa závažnosti previnenia. Za hrubé správanie by hráč dostal penalizáciu, ktorá by družstvo stála „stratu rozohrávky“ (bod a podanie súperovi). Za správanie ešte nevhodnejšieho charakteru by bol hráč vylúčený za urážlivé správanie. Za agresívne správanie musí byť hráč ihneď diskvalifikovaný. Treba podotknúť, že kým hrubé správanie stojí družstvo stratu rozohrávky, vylúčenie a diskvalifikácia nemajú za následok bod ani podanie súperovi. Pravidlá 21.1, 21.2, 21.3</p>
<p>6.7 V stretnutí Svetovej ligy Brazílie s Kanadou bol vylúčený jeden z hráčov mimo ihriska. Žiadne z družstiev predtým nebolo napomínané ani penalizované. Aká by mala byť reakcia prvého rozhodcu pri následnom malom priestupku iného člena rovnakého družstva?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca sa musí snažiť predchádzať tomu, aby družstvá dospeli svojím správaním až k úrovni trestov. Ak však došlo k jasnemu prípadu urážlivého správania, rozhodca musí hráča vylúčiť aj bez predchádzajúcich trestov. Tresty za nevhodné správanie sú prísne individuálne a do úvahy sa nesmú brať tresty, ktoré boli predtým udelené inému hráčovi rovnakého družstva. Preto môže prvý rozhodca napomínať alebo penalizovať hráča aj po vylúčení spoluhráča. Pravidlo 21</p>
<p>6.8 Počas podávania rúk na konci stretnutia jeden z kapitánov družstva ukázal veľmi nešportové gesto smerom ku 1. rozhodcovi, ktoré by počas stretnutia malo za následok trest za nevhodné správanie. Aký je správny postup 1. rozhodcu?</p>	<p>Riešenie: Nakoľko stretnutie sa neskončilo posledným zapísknutím rozhodcu, ktorýkoľvek člen družstva môže byť potrestaný až do ukončenia všetkých administratívnych úkonov spojených so stretnutím. 1. Rozhodca musí informovať príslušného člena družstva o udelenom treste (v tomto prípade kapitána družstva) a zapísať trest do zápisu o stretnutí v časti Poznámky. O dôsledkoch za udelený trest na pôsobenie člena družstva v ďalších stretnutiach rozhodnú príslušné orgány.</p>
<p>6.9 V stretnutí maďarskej ligy bol hráč č. 7 vymenený liberom a sedel na lavičke družstva. Nahlas protestoval proti rozhodnutiu rozhodcu. Prvý rozhodca ho potrestal penalizáciou. Hráč neprestal</p>	<p>Riešenie: Vylúčený alebo diskvalifikovaný hráč musí byť okamžite vystriedaný. Musí preto vymeniť libero a následne musí prebehnúť riadne striedanie. Ak to nie je možné, družstvo sa skladá len z 5 hráčov a musí byť</p>

<p>v takomto správaní a zatlieskal rozhodcovi. 1. rozhodca ho preto potrestal vylúčením. Nakoľko vylúčený hráč pokračoval v takomto správaní, nasledovala aj jeho diskvalifikácia. Aký by mal byť správny postup?</p>	<p>preto vyhlásené za nekompletné. Dosiiahnuté skóre v čase vylúčenia (alebo diskvalifikácie) sa musí zaznamenať do zápisu o stretnutí. Pravidlá 6.4.3, 15.8</p>
---	---

KAPITOLA 7: ROZHODCOVIA A ICH POVINNOSTI

<p>7.1 Tréner Brazílie tajne rozprával počas rozohrávky so zapisovateľom, čím odpútal jeho pozornosť. Druhý rozhodca upozornil trénera, aby nerušil zapisovateľa. Bol tento postup druhého rozhodcu správny?</p>	<p>Riešenie: Keďže oficiálne napomínať a trestať trénera, hráča alebo iného člena družstva môže len prvý rozhodca, ak má druhý rozhodca pocit, že si situácia vyžaduje napomenutie, musí ihneď upozorniť prvého rozhodcu a ten následne problém vyrieši. Pravidlo 23.3.2 Ak sa však v duchu „umenia rozhodovať“ dá takáto situácia vyriešiť krátkym slovným dohovorom druhého rozhodcu, môže to byť na prospech hladkého priebehu hry (nedôjde k jej prerušeniu z dôvodu napomínania).</p>
<p>7.2 Druhý rozhodca naznačoval prvému rozhodcovi, že americký náhradník Eric Sato namiesto státi a strečingu sedí na zemi v zóne rozcvičovania. Prvý rozhodca napomenul americké družstvo za malý priestupok a kázal Satovi, aby sa postavil. Bol tento postup prvého rozhodcu správny?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca riešil situáciu nesprávne. Hráči nemusia v zóne rozcvičovania stáť. Na druhej strane tam však nemôžu sedieť na lavičkách, stoličkách, zábradlí alebo stene. Zóna rozcvičovania má umožňovať hráčom, aby boli pripravení na hru. Pravidlá 4.2.1, 4.2.3, 24.2.4, 24.2.5</p>
<p>7.3 Tréner amerického družstva junioriek prišiel ku zapisovateľovi a spýtal sa ho, koľko oddychových časov už vyčerpalo mexické družstvo. Aká má byť správna reakcia zapisovateľa?</p>	<p>Riešenie: Zapisovateľ by nemal trénerovi odpovedať. Vo všeobecnosti tréneri nemajú povolené žiadať od zapisovateľa akékoľvek informácie. Ak je však k dispozícii elektronická tabuľa, ale na nej chýba počet riadnych prerušení, majú právo spýtať sa zapisovateľa iba na počty prerušení vlastného družstva. Spýtať sa ho na to môžu len v čase, kedy nerozptyľujú zapisovateľa a nezdržiavajú hru. Pravidlo 25.2.2</p>
<p>7.4 Na majstrovstvách USA požiadal kapitán v hre družstva Kenneth Allen prvého rozhodcu o vysvetlenie situácie, ktorá sa odohrala. Zdalo sa, že vysvetlenie kapitána v hre uspokojilo. Družstvo Kennetha Allena stretnutie prehralo. Po jeho skončení sa pokúsil kapitán tohto družstva zapísať protest do zápisu o stretnutí. Prvý rozhodca to odmietol. Postupoval prvý rozhodca správne?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca postupoval správne. V čase incidentu si kapitán v hre družstva Kenneth Allen nevyhradil právo zapísania protestu po stretnutí. Pravidlá 5.1.2.1, 5.1.3.2, 23.2.4</p>
<p>7.5 Na turnaji v Škótsku bol v treťom sete stav medzi družstvami Elliots a Grangenmouth 23-23. Druhý rozhodca odpískal družstvu Grangenmouth „chybu v postavení“. Grangenmouth protestoval proti tomuto rozhodnutiu, ale neúspešne. Počas nasledujúceho podania za stavu 24-23 pre Elliots odpískal druhý rozhodca chybu</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca sa mýlil. Rozhodcovia majú právo opraviť svoje rozhodnutia týkajúce sa uplatňovania pravidiel. Prvý rozhodca mal opraviť túto jasnú chybu a stretnutie malo pokračovať za stavu 23-23 v treťom sete. Vo svetových súťažiach FIVB by takúto chybu opravila Riadiaca komisia (Jury).</p>

<p>v postavení družstva Grangenmouth opäť a ukončil tak set víťazstvom Elliots. Kapitán v hre družstva Grangenmouth protestoval u oboch rozhodcov. Po krátkej diskusii prvý rozhodca súhlasil, že obe rozhodnutia druhého rozhodcu boli nesprávne. Zároveň však vyhlásil, že set sa už skončil a nemôže sa preto spraviť žiadna náprava. Napriek pokračujúcim protestom rozhodcovia pokračovali v stretnutí štvrtým setom. Kapitán družstva Grangenmouth po skončení stretnutia formálne zapísal protest do zápisu o stretnutí. Bol takýto postup rozhodcov správny?</p>	
<p>7.6 Na Svetovom pohári žien hrala Čína proti Kórei. V treťom sete stlačila čínska trénerka Lang Ping zvukovú signalizáciu a dohovoreným znamením požiadala o oddychový čas. Druhý rozhodca inštinktívne zapískal a až potom si uvedomil, že čínske družstvo má oddychové časy vyčerpané. Preto ihneď "mával" na družstvá, aby zostali na ihrisku a družstvo Číny nepotrestal za „neoprávnenú žiadosť“, nakoľko zdržanie bolo len mierne. Následne čínska trénerka požiadala dohovoreným znamením o striedanie. Druhý rozhodca striedanie odmietol ako „neoprávnenú žiadosť“ a pokračovalo sa v hre. Postupoval druhý rozhodca v tejto situácii správne?</p>	<p>Riešenie: Druhý rozhodca nepostupoval správne. Druhý rozhodca je zodpovedný za povoľovanie a kontrolu počtu prerušení hry. Keď druhý rozhodca zapískal na základe signalizácie čínskej trénerky mal vedieť, že čínske družstvo už nemá oddychový čas a mal túto žiadosť odmietnuť bez zapísknutia. Keďže v tomto prípade bolo zdržanie len mierne, druhý rozhodca v dobrom úmysle nechal pokračovať v hre bez ďalších dôsledkov. Žiadosť o striedanie však mala byť povolená, pretože išlo o jedinou žiadosť medzi dvomi rozohrávkami; žiadosť o striedanie mala byť povolená ako riadne striedanie. Pravidlá 15.1, 15.2.1, 15.11, 16.1, 16.2, 24.2.6, 24.2.7</p>
<p>7.7 Na Majstrovstvá NORCECA žien hrali USA vyrovnané stretnutie proti Kanade. Na začiatku piateho setu odovzdal americký tréner Kent Miller lístok s postavením. Prvý rozhodca signalizoval družstvám, aby zaujali svoje miesta na ihrisku. Po tomto znamení americké hráčky vstúpili do ihriska, kým kanadské hráčky zostali zhromaždené okolo svojho trénera pri lavičke. Prvý rozhodca vyzval Kanadanky, aby vošli do ihriska. Kanadský tréner si zjavne obzrel postavenie amerických hráčok na ihrisku a až potom doručil svoj lístok s postavením druhému rozhodcovi. Prvý rozhodca napomenul kanadského trénera za zdržiavanie. Tréner Miller protestoval u Riadiacej komisie (Jury), že kanadský tréner by mal byť potrestaný za „hrubé správanie“ a americké družstvo by malo dostať bod. Aký by mal byť správny postup v tomto prípade?</p>	<p>Riešenie: Prvotnú chybu spravil prvý rozhodca, ktorý nariadil družstvám vojsť do ihriska bez toho, aby 2. rozhodca mal lístok s postavením od kanadského trénera. Keď už bolo americké družstvo na ihrisku, napomenutie za zdržiavanie kanadskému družstvu bolo pravdepodobne správne. Ak však bolo jasné, že kanadský tréner využil túto situáciu na svoj prospech, Riadica komisia (Jury) mala nariadiť potrestanie kanadského trénera za hrubé správanie, a tým prisúdiť družstvu USA právo podania a bod.</p>

<p>7.8 Počas oddychového času v stretnutí medzi Kubou a Brazíliou na Svetovom pohári žien sa kubánsky tréner zhromaždil so svojimi hráčkami vo vzdialenom rohu voľnej zóny v blízkosti zóny rozcvičovania. Rozhodcovia do toho nijako nezasiahli. Postupovali správne?</p>	<p>Riešenie: Pravidlo 15.4.2 hovorí, že družstvo musí počas oddychového času odísť do voľnej zóny v blízkosti svojej lavičky. Preto by mal druhý rozhodca vyzvať družstvo Kuby, aby išli ku svojej lavičke. Pravidlo 15.4.2</p>
<p>7.9 Vo finále Turnaja žien o postup na Olympijské hry viedlo Chorvátsko nad Kóreou 6-5 v druhom sete. Po skončení rozohrávky sa hráčky snažili nájsť na podlahe mokré miesto. Kórejský asistent trénera podišiel k postrannej čiare, aby im to mokré miesto pomohol nájsť. Prvý rozhodca si následne zavola kórejskú kapitánku v hre a prostredníctvom nej vyzval asistenta trénera, aby ostal sedieť na lavičke. Postupoval prvý rozhodca správne?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca postupoval správne. Asistent trénera môže sedieť na lavičke a nesmie zasahovať do stretnutia. Vo voľnej zóne popri postrannej čiare, resp. za „trénerskou čiarou“ môže chodiť jedine tréner. Pravidlá 5.2.3.4, 5.3.1</p>
<p>7.10 Vo finále Turnaja žien o postup na Olympijské hry hrala Kórea s Čínou. V druhom sete za stavu 8-6 v prospech Kórei sa kórejský tréner spýtal druhého rozhodcu, či je správna hráčka na podaní. Druhý rozhodca sa poradil so zapisovateľom a odpovedal, že na podaní je správna hráčka. Prvý rozhodca dal potom pokyn na podanie. Išlo o správny postup rozhodcov?</p>	<p>Riešenie: Postup nebol správny. Jediným členom družstva, ktorý má oprávnenie hovoriť s rozhodcami, je kapitán v hre. To znamená, že tréner nemá právo hovoriť s druhým rozhodcom. Prvý rozhodca mal zavolať kapitánku v hre a požiadať ju, aby upozornila trénera, že nemá právo pýtať sa rozhodcov. Pravidlo 5.1.2</p>
<p>7.11 Na kadetských Majstrovstvách sveta dievčat hrala Kuba proti Slovensku. Slovenský tréner si vyžiadal oddychový čas. Druhý rozhodca ho odpískal. Prvý rozhodca však nepočul zapískanie druhého rozhodcu. Preto prvý rozhodca povolil podanie Kuby. Druhý rozhodca potom zapískal ešte raz, aby umožnil oddychový čas Slovenska. Uprostred mierneho zmätku udelil prvý rozhodca družstvu Slovenska napomenutie za zdržiavanie. V tom istom sete o niečo neskôr bola potrestaná podávajúca hráčka Slovenska za zdržiavanie. Toto druhé zdržiavanie však bolo už druhé v tom istom stretnutí a preto znamenalo penalizáciu za zdržiavanie bod pre Kubu. Bol to 14. bod Kuby a Kuba tak mala mečbol, ktorý vzápätí premenila na víťazstvo. Slováci vehementne protestovali proti trestom za zdržiavanie. Mali Slováci pravdu?</p>	<p>Riešenie: Slováci mali naozaj dobrý dôvod na protest. V situáciách, kedy došlo k prvotnému nedorozumeniu rozhodcov, by nemali byť trestané družstvá. Preto aj prvé napomenutie za zdržiavanie Slovenska nebolo správne. Ak by sa podľa toho rozhodcovia riadili, druhý prípad zdržiavania by bol len napomenutý a Slováci by neprotestovali. Na druhej strane si mali Slováci vyhradiť právo zapísať oficiálny protest už v momente prvého napomenutia za zdržiavanie. Ak tak neurobili, vzdali sa práva protestovať proti rozhodnutiu prvého rozhodcu. Pravidlo 5.1.2.1</p>

KAPITOLA 8: ŠPECIÁLNE PRÍPADY

<p>8.1 Počas stretnutia medzi Kubou a Kanadou hrali kubánske hráčky veľmi tvrdo a rýchlo. Kanadské družstvo cielene spomaľovalo rytmus hry veľmi emotívnych Kubánok. Ako by mal na to reagovať prvý rozhodca?</p>	<p>Riešenie: „Rytmus“ (tempo) je veľmi delikátnou oblasťou volejbalu. Každé družstvo má svoj optimálny hrací rytmus. O rytme sa v pravidlách nepíše, ale jeho dodržiavanie je jedným z kľúčových predpokladov dobrého výkonu rozhodcu. Správny rytmus umožňuje odohranie stretnutia na vysokej úrovni. Rozhodca sa musí snažiť udržať stabilný rytmus v rámci normálneho priebehu hry. Rozhodca nesmie pripustiť žiadne vonkajšie vplyvy, ktoré by spomalili kvalitné stretnutie a narušili dobrý výkon jedného z družstiev. Toto je ďalší rozmer „umenia rozhodovať“.</p>
<p>8.2 V stretnutí Svetového pohára žien medzi Kubou a Peru vypadla počas hry handrička jednej z kubánskych hráčok a dopadla na zem medzi peruánske blokárky. Hra pokračovala a kubánske družstvo vyhralo rozohrávku. Aký je správny postup v takomto prípade?</p>	<p>Riešenie: Len prvý rozhodca je oprávnený posúdiť, do akej miery mala vypadnutá handrička vplyv na priebeh hry. Ak vypadla medzi dve aktívne blokárky súpera, mohlo potenciálne dôjsť k ovplyvneniu výsledku rozohrávky, a prípadne i k zraneniu. Ak je podľa rozhodnutia prvého rozhodcu situácia nebezpečná, mal by prerušiť hru a nariadiť opakovanie rozohrávky. Ak však rozohrávka skončila a padajúca handrička na jej výsledok nemala žiadny vplyv, nie je dôvod na opakovanie rozohrávky. V prípade, že išlo o úmyselné hodenie handričky alebo sa to stáva opakovane, použiť sa musia iné tresty.</p> <p>Pravidlo 17.2</p>
<p>8.3 V stretnutí Kuvajtskej ligy v treťom sete za stavu 9-7 vypadlo v telocvični svetlo. V rovnakom sete bol predtým diskvalifikovaný hráč základnej zostavy jedného z družstiev. Stretnutie pokračovalo na inom ihrisku.</p> <p>Pravidlo 17.3.2.2 hovorí, že prerušený set sa zruší a opakuje s tými istými členmi družstva a rovnakou základnou zostavou. Ako správne postupovať v prípade diskvalifikácie hráča v treťom sete?</p>	<p>Riešenie: Ak sa takýto set hrá odznovu, diskvalifikovaný ani vylúčený hráč sa nesmie zúčastniť hry. Jeho miesto zaujme iný hráč, ktorý je členom družstva a nie je v základnej zostave.</p> <p>Do nového setu musia byť prenesené aj všetky ostatné tresty, ktoré boli zapísané na zápise o stretnutí až do momentu, kedy vypadlo svetlo.</p>
<p>8.4 Na Svetovom pohári žien hrala Brazília s Holandskom. Počas druhého setu bol na ukazovateli skóre nesprávny stav stretnutia. Emotívny Brazílsky tréner okamžite atakoval zapisovateľa, rozhodcu aj Riadiacu komisiu. Podporil ho aj vedúci družstva Brazílie, ktorý odrazu prišiel z vyhradeného miesta v hľadisku ku stolíku Riadiacej komisie. Prvý rozhodca zapískal na brazílsku kapitánku v hre a oznámil jej, že penalizuje</p>	<p>Riešenie: Prvotnú chybu spravil zapisovateľ.</p> <p>Pravidlo 25.2.2.1 Druhú chybu spravil ovládač ukazovateľa skóre.</p> <p>Tretiu chybu spravil asistent zapisovateľa, pretože si neoveril u zapisovateľa, či majú všetky údaje zhodné.</p> <p>Pravidlo 26.2.2.6 Prvý rozhodca si musí prostredníctvom druhého rozhodcu overiť, či bol trest</p>

<p>trénera Brazílie za hrubé správanie. Hoci brazílska kapitánka v hre to mala ihneď trénerovi oznámiť, neurobila to. V ďalšom zvätku prehliadol druhý rozhodca trest pre brazílskeho trénera a hrubé správanie nebolo zaznamenané do zápisu o stretnutí. V tom momente členovia Riadiacej komisie bez ohlásenia konania Porady Jury („judge conference“) oznámili, že na ukazovateli skóre nebol správne uvedený stav stretnutia. Chybu urobil aj zapisovateľ, avšak asistent zapisovateľa súhlasil s tvrdením Riadiacej komisie a brazílskeho trénera. Stav stretnutia sa upravil a v stretnutí sa pokračovalo bez akejkoľvek poznámky o tomto incidente v zápise o stretnutí. Ako sa malo v tomto prípade postupovať?</p>	<p>zapísaný do zápisu o stretnutí.</p> <p>Pravidlo 25.2.2.6 Brazílska kapitánka v hre mala oznámiť brazílskemu trénerovi, že bol potrestaný za nevhodné správanie. Ak ta neurobila, mala byť potrestaná.</p> <p>Pravidlo 21 Riadiaca komisia spravila chybu, keď umožnila priblížiť sa vedúcemu družstva k stolíku Riadiacej komisie. Prezident Jury mal prerušiť hru a oznámiť konanie „judge conference“, aby sa vyriešil problém so stavom stretnutia. Prezident Jury mal zavolať na túto poradu rozhodcovského delegáta spolu s prvým rozhodcom. Prizvaný môže byť aj druhý rozhodca, avšak on nemá rozhodujúci hlas. V prípade potreby môžu byť prizvaní aj ďalší členovia rozhodcovského zboru, ktorí poskytnú informácie o situácii.</p> <p>Pravidlá 25.2.2.6, 25.2.2.7</p>
<p>8.5 Počas stretnutia mužov USA a Brazílie prihral prijímajúci americký hráč loptu tak, že letela vonkajším priestorom preletu (poza anténku) do voľnej zóny Brazílie. Americký nahrávač Lloy Ball utekal za loptou popri druhom rozhodcovi do voľnej zóny súpera. Keď míňal stĺp a druhého rozhodcu, zachytil sa o stĺp, aby sa mohol rýchlo otočiť a tak odohrať loptu. Rozhodca nechal pokračovať v hre. Rozhodol správne?</p>	<p>Riešenie: Prvý rozhodca rozhodol správne. Pokiaľ Ball nebol v momente odbitia lopty v kontakte so stĺpom, išlo o povolené hranie. Takýto zákrok bol povolený a zároveň aj pôsobivý.</p> <p>Pravidlo 9.1.3</p>
<p>8.6 Družstvo A malo na začiatku 4. setu v pozícii 6 hráča č. 11 namiesto hráča č. 15, ako bolo uvedené na lístku s postavením. Počas kontroly postavenia si tento nesúlad 2. rozhodca nevšimol. Po kontrole postavenia bol hráč č. 11 ihneď vymenený liberom. Neskôr bol libero vymenený späť hráčom č. 11. Prvý technický oddychový čas bol za stavu 8:5 pre družstvo A. Po tomto technickom oddychovom čase sa na podanie pripravoval hráč č. 11. V tom druhý rozhodca signalizoval nesprávneho hráča na ihrisku a začal objasňovať túto chybu kapitánovi v hre a trénerovi družstva. Počas dlhšej diskusie zliezol z rozhodcovskej stoličky aj 1. rozhodca. Po skontrolovaní zápisu libera bolo zrejmé, že hráč č. 11 bol „v hre“ od začiatku setu. Preto 1. Rozhodca rozhodol o zrušení všetkých dosiahnutých bodov družstva A. Body súpera zostali zachované a získali podanie za stavu 5:0 pre družstvo B. O niekoľko rozohrávok neskôr, keď sa</p>	<p>Riešenie: Ide o veľmi komplexnú situáciu s viacerými chybami. K prvej chybe došlo na začiatku setu. Postavenie družstva A nebolo v súlade s lístkom o postavení. Druhý rozhodca tento rozdiel nepostrehol. K druhej chybe došlo po technickom oddychovom čase. Družstvo B malo dostať ďalší bod ako penalizáciu za chybu v postavení družstva A, takže skóre malo byť 6:0. Treťou chybou bolo oznámenie druhého technického oddychového času, keď získalo 8. bod družstvo B. Keby na stretnutí bola Riadiaca komisia, prezident Jury musí tiež kontrolovať postavenie hráčov na ihrisku a v prípade nezrovnalosti zasiahnuť a opraviť aktuálny stav. Protest družstva B by viedol k „judge conference“, ktorá by musela priznať rozhodcami opomenutého „trestného“ bodu družstvu B.</p>

<p>dosiahol stav 8:5 z pohľadu družstva B, znovu bol oznámený technický oddechový čas. Išlo o správny postup rozhodcov?</p>	
<p>8.7 V stretnutí ruskej ligy medzi Moskvou a Belgorodom rozhodca prisúdil nasledujúce podanie družstvu Belgorodu. Belgorod preto ihneď vystriedal hráča č. 6 hráčom č. 9. Následne však rozhodca zmenil svoje rozhodnutie kvôli signalizácii čiarového rozhodcu a rozohrávku vyhralo družstvo Moskvy. Na základe toho sa tréner Belgorodu dožadoval anulovania predchádzajúceho striedania a opravenia postavenia do pôvodného stavu. Druhý rozhodca to povolil a stretnutie pokračovalo v pôvodnom postavení Belgorodu. Bol tento postup správny?</p>	<p>Riešenie: Keďže prvý rozhodca zmenil svoje pôvodné rozhodnutie, ktoré bolo dôvodom striedania družstva Belgorod, v duchu hry sa následná požiadavka trénera mohla akceptovať.</p>
<p>8.8 (nové) V poľskej lige nebol omylom zapísaný hráč č. 6 družstva A v zápise o stretnutí. Zúčastnil sa rozcvičky a počas stretnutia bol v zóne rozcvičovania i na lavičke družstva. V 3. sete striedal hráča č. 3. Rozhodcovia toto striedanie povolili. Po prebehnutí rozohrávky si zapisovateľ všimol, že hráč č. 6 nie je uvedený v zápise o stretnutí. Rozhodcovia opravili striedanie, zrušili bod, ktorý získalo družstvo A počas „pobytu“ hráča č. 6 na ihrisku. Body družstva B ostali a navyše získali ešte jeden bod. Išlo o správny postup?</p>	<p>Riešenie: Postup rozhodcov bol správny. V tomto prípade však došlo k viacerým chybám: Tréner i kapitán družstva si mali pri podpisovaní zápisu pred stretnutím všimnúť, že hráč chýba v zozname hráčov. Rozhodcovia i zapisovateľ by si to mali všimnúť najneskôr počas rozcvičky na sieti. Zapisovateľ neskontroloval zoznam hráčov počas striedania. Keby sa zistila chyba pri striedaní, postup by bol ako pri nesprávnom striedaní. Ak by sa takáto situácia stala v predchádzajúcom sete, ktorý už bol ukončený, celý set by prehralo toto družstvo. Družstvo by prišlo o všetky body, ktoré získalo od vstupu tohto hráča na ihrisko a súperovi by sa body dopočítali do 25. Ak by sa na chybu prišlo až po skončení stretnutia, družstvo by ho celé prehralo. Pravidlá 4.1.3, 4.2.2, 15.9</p>

Poznámky:

